

PORADNIK SPÓŁDZIELNI

Przedpłata wynosi
3 zł kwart.
Cena ogłoszeń:
Wiersz petyt. 4-lin.
40 groszy.

DWUTYGODNIK DLA SPRAW SPÓŁDZIELCZYCH.
ORGAN
UNJI ZWIĄZKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W POLSCE
wychodzący zamiast czasopism

Wydawca:
Unja Związków Spółdziel-
czych w Polsce.
Poznań, plac Wolności 18.
Redaktor: Rus Kuzstelan.

„Poradnik Spółdzielni” „Poradnik Spółdzielni Kredytowych” „Siła” „Odrodzenie”.

Nr. telefonów: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce 4321, 2056, 2183, 2184; Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu — 3489

Wszelkie przesyłki należy adresować: Do Redakcji: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce. — Poznań pl. Wolności 18.

Do Administracji: Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu, pl. Wolności 18. Konto czekowe: Poznań P. K. O. nr. 206 013.

„Narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikną z powierzchni ziemi”.

POZNAŃ * WARSZAWA * LWÓW * KRAKÓW.

Spis rzeczy: Sejmik Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych. — Nad czym radziły spółdzielnie niemieckie? — Spółdzielnie na front! — Spółdzielnie w roku 1924, należące do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu. — W sprawie wyższej i dodatkowej konwersji pożyczek państwowych. — Nowe ustawy i rozporządzenia. — Informacje podatkowe. — Sprawy bieżące. — Wiadomości. — Przegląd czasopism. — Zmiana osób. — Ogłoszenia: Rejestr Spółdzielni. — Walne Zgromadzenia. — Bilanse.

SEJMIK

ZWIĄZKU SPÓŁDZIELNI ZAROBKOWYCH I GOSPODARCZYCH

odbędzie się w środę, dnia 9-go i w czwartek, dnia 10-go grudnia 1925 r. w Poznaniu, w auli Uniwersyteckiej przy ul. Wjazdowej. Szanownych Delegatów, Członków i Przyjaciół Spółdzielni zaprasza uprzejmie
Poznań, dnia 9 listopada 1925 r. Ks. Adamski, Patron.

PORZĄDEK OBRAD:

A. W ŚRODĘ, DNIA 9-go GRUDNIA o godz. 3-ciej popołudniu

Pierwsze Zebrania Plenarne.

1. Zagajenie Sejmiku.
2. Sprawdzenie pełnomocnictw delegatów.
3. Ukonstytuowanie biura.
4. Przyjęcie porządku obrad.
5. Wybór Komisji dla zbadania rachunków rocznych za rok 1924 i etatu na rok 1926.
6. Sprawozdanie z działalności Związku.
7. Zagadnienia i zadania spółdzielczości związkowej na tle ogólnego położenia gospodarczego.

B. W CZWARTEK, DNIA 10-go GRUDNIA o godz. 8-mej rano Msza św. na intencję Sejmiku w kościele Farnym. O godz. 9^{1/2} rano obradować będą na podstawie podanych porządków obrad

Zebranie oddziałowe:

I. Zebranie Delegatów Spółdz. Kredytowych:

- a) Jaką winna być działalność kredytowa Spółdzielni w obecnych warunkach z uwzględnieniem przepisów ustawy bankowej?
- b) Jakie korzyści i obowiązki wynikają dla Spółdzielni kredytowych z pielęgnowania ruchu przekazowego i inkasowego?
- c) W jakich warunkach można osiągnąć ożywienie ruchu oszczędnościowego w społeczeństwie i jakimi środkami winny Spółdzielnie wydatnie się do tego przyczynić?
- d) Konieczność potaniaenia kredytu, rentowność Spółdzielni a rozpiętość stopy procentowej.

II. Zebranie Delegatów Spółdz. Rolniczych:

- a) Jakie wskazania dla zbytu i eksportu ziemio-płodów wynikają z dotychczasowych doświadczeń Centrali Rolników?
- b) O potrzebie ścisłej współpracy i silnego zespolenia Spółdzielni z Centralą Rolników.
- c) W jakim kierunku powinna pójść dalsza rozbudowa spółdzielczości rolniczej?
- d) Jakie społeczne i gospodarcze zadania spełnić winny organa Spółdzielni Rolniczych?

III. Zebranie Delegatów Spółdz. Spożywczych:

- a) Omówienie położenia gospodarczego Spółdzielni z przedstawieniem ich siły finansowej i wyników pracy.
- b) Na jakich warunkach mogą się u nas w przyszłości utrzymać i rozwijać Spółdzielnie Spożywców?

C. O godzinie 3-ciej popołudniu

Drugie Zebranie plenarne.

8. Sprawozdanie Banku Związku Spółek Zarobk.
9. Referaty z obrad Oddziałów i zatwierdzenie uchwał oddziałowych.
10. O oparciu Spółdzielni na silnych podstawach finansowych i o przywróceniu właściwego stosunku kapitałów własnych do obcych.
11. Czy dawne zasady pracy spółdzielczej wymagają rewizji i zmian?
12. Przedłożenie rachunków rocznych za rok 1924 i udzielenie pokwitowania.
13. Przyjęcie etatu na rok 1926 i ustanowienie wysokości składek.
14. Zamknięcie Sejmiku.

Nad czym radziły spółdzielnie niemieckie?

Zbliża się u nas pora sejmików. Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu wyznaczył termin Sejmiku na pierwsze dni grudnia, również Związek Spółdzielni Polskich w Warszawie, wchodzący w skład Unji Związków Spółdzielczych w Polsce zwołał swój sejmik na połowę grudnia. Każdy sejmik jako ogólny zjazd przedstawicieli spółdzielni danego związku, jest jednym z najważniejszych wydarzeń w naszym życiu spółdzielczym; niemniej znaczenie jego wychodzi poza obręb spraw czysto spółdzielczych i sięga w dziedzinę naszego ogólnego życia gospodarczego. Dzieje się to dlatego, że kwestje, omawiane na sejmiku, z natury rzeczy dotyczą spółdzielczości jak i bezpośrednio innych dziedzin naszego życia społeczno-gospodarczego.

Ze względu właśnie na ważność obrad sejmiku nie od rzeczy będzie dla zdobycia lepszej orientacji zapoznanie się z problemami, które żywo interesowały zagraniczną spółdzielczość. Dlatego wkrótce omówimy zasadnicze zagadnienia, jakie roztrząsał sejmik niemieckich spółdzielni, zorganizowanych w związku Schultzego z Delitsch, we wrześniu b. r. we Freudenstadt w Wirtembergji.

Inflacja niemiecka wytworzyła na rynku pieniężno-kredytowym warunki zupełnie podobne do naszych. Nie dziw więc, że sprawy pieniężne i kredytowe wysunęły się na czoło roztrząsanych zagadnień, że im poświęcono najwięcej miejsca. Przedewszystkiem szeroko omówił jeden z przybyłych na zjazd dyrektorów Banku Rzeszy sytuację walutową. Stwierdził więc, że stałość kursu marki niemieckiej jest zapewniona, mimo, że wewnątrz kraju ceny wykazują już od dłuższego czasu wyraźną tendencję zwyżkową. Fakt ten jednak stoi w związku z nieprawidłowym rozdziałem dochodu, nie grozi w żaden sposób marce niemieckiej; poza tem brak intensywnej kapitalizacji i oszczędności jest największą bolączką życia gospodarczego Niemiec. Dlatego położenie winno ulec radykalnej zmianie; koniecznością staje się silna kapitalizacja, wzmożony ruch oszczędnościowy oraz redukcja cen przez zmniejszenie kosztów poszczególnych czynników produkcji. W związku z tem zagadnieniem referent przechodzi do omówienia kosztów kredytu, procentów bankowych, sprawy również u nas bardzo aktualnej.

Pod koniec inflacji procenty bankowe w Niemczech osiągnęły niebywałą wysokość i dlatego podrażały niezmiernie produkcję. Prawda, że inne ciężary, jak podatki i świadczenia socjalne, wzrosły niepomniernie wyżej, a ich wpływ był i jest decydujący, o ile chodzi o koszt produkcji. Mimo to Bank Rzeszy zabrał się niezwłocznie do celowej redukcji kosztów kredytu. Na początku stabilizacji uchwalił swoją stopę dyskontową na 10%; wiedząc jednak, że jest niższą od panującej na rynku, równocześnie, by nie narazić na szwank waluty, przeprowadził b. ostre restrykcje kredytowe. W związku z stworzeniem ograniczonego taniego dyskontu bank dażył celowo do obniżenia procentów banków prywatnych, co się też w dużej mierze udało, dzięki wspólnemu wysiłkowi wszystkich instytucji bankowych. Na uwagę zasługuje zorganizowanie prywatnego rynku wekslowego; dyskont prywatny wykazał tendencję zniżkową, wreszcie w sierpniu b. r. ustalili się na poziomie 7½%, dyskont Banku

Rzeszy na 9%. Pozatem Bank Rzeszy zawiesił zupełnie prowizje żyrowe. W ten sposób dążono celowo do obniżenia ogólnych kosztów kredytowych. Mimo to sytuacja jest ciężka, dzięki temu, że kapitalizacja jest zbyt słaba i że nie może zaspokoić normalnego nawet popytu. Dla spółdzielni kredytowych obniżenie stawek jest równie kwestją palącą; potaniecie kredytu spółdzielczego jest tylko możliwe przez zmniejszenie kosztów handlowych, a więc przez ulepszenie organizacyjne, przez wprowadzenie maszyn; w przeciwnym bowiem razie każda zniżka procentowa dokonałaby się kosztem rentowności i kosztem funduszu rezerwowego spółdzielni, co ze względu na wielkie ryzyko jest niedopuszczalne.

Sprawy kredytowe w różnych swych postaciach były przedmiotem długotrwałych obrad plenarnych i oddziałowych. Na pierwszym miejscu poruszono sprawę kredytów bankowych dla spółdzielni. Spółdzielnie niemieckie, podobnie jak u nas w latach poprzednich, pracowały dużo kredytem, uzyskanym w bankach. Przedewszystkiem miały kredyt w własnych centralach, pozatem nawiązały kontakt z nowopowstałymi instytucjami kredytowymi. Podczas stabilizacji kredyty bankowe stały się dla spółdzielni kredytowych czynnikiem bardzo niebezpiecznym. Dlatego należy z całej siły dążyć do redukcji tych kredytów. Banki nie powinny być źródłem kredytowym dla spółdzielni, te źródła tkwią bowiem w własnych kapitałach i wkładach swej klienteli.

W związku z kredytami bankowymi zwrócono uwagę na kredyty nadzwyczajne, które w ostatnich czasach udzielono spółdzielniom z różnych powodów. Okazało się przytem, że kredyty te raczej pogorszyły sytuację spółdzielni. Przedewszystkiem spółdzielnie nie potrafiły ich odpowiednio rozdzielić, zasilają nimi często przedsiębiorstwa niezdrowe, które bankrutując podcięły byt nawet bardzo poważnych spółdzielni. Pozatem spółdzielnie natrafiały przy rozdziale tych kredytów na zbyt wielkie trudności techniczne, — jednym słowem, kredyty te wzbudziły może wielkie nadzieje, ostatecznie jednak były dla spółdzielni zgubne w swych skutkach. Dlatego przyjęto uchwałę, która wyraźnie domaga się zniesienia powyższych kredytów.

Niemniej sprawą aktualną był stosunek spółdzielni do Kas oszczędnościowych. Jak wiadomo, w ostatnich latach w Niemczech ruch kas oszczędnościowych nie szedł po liniach przedwojennych. Kasy nie udzielały kredytu realnego, hipotecznego, tylko dawały kredyt osobisty, przechodząc w ten sposób na teren działania spółdzielni kredytowych. W dyskusji ustalono, że już uprzednio nastąpiła wymiana zdań w tej sprawie między organami centralnymi kas i spółdzielni, w której zgodzono się na lepszy podział funkcji i zajęć. A więc i pod tym względem zrobiono poważny krok naprzód.

Dużo miejsca w obszernych referatach i dyskusjach poświęcono dwom dalszym zagadnieniom kredytowym, a mianowicie wzmocnieniu własnych finansów jak i wprowadzeniu maszyn. Co do punktu pierwszego wskazywano na to, że przy podziale zysków trzeba stale mieć na oku podwyższanie i zasilanie rezerw. Podniesienie własnych środków do 50% kapitałów obcych staje się rzeczą nieodzowną. Kwestję wprowadzenia maszyn rozpatrywano z punktu widzenia zmniejszenia

szenia kosztów handlowych. Poszczególni referenci wykazali, że posługiwanie się maszynami w książkowości nietylko, że zmniejszy ogólne koszty ale że jest też możliwe i konieczne dla prac biurowych w spółdzielni. Na tem wyczerpano sprawę, dotyczącą spółdzielni kredytowych.

Dla spółdzielni handlowych i towarowych umieszczono w porządku dziennym, poza palacą dla Niemiec kwestją karteli i syndykatów, rentowność i płynność spółdzielni towarowych. O ile rozwój tych spółdzielni w czasach inflacji był nadmierny, o tyle w związku z przeprowadzoną sanacją finansów kryzys u nich wystąpił niezwykle ostro. Dlatego szczególnie baczna uwagę zwrócono na płynność spółdzielni, ponieważ brak tej płynności oznacza niewypłacalność i bankructwo. Sprawę zwiększenia kapitałów własnych oraz kwestję kredytu bankowego potraktowano bardzo wyczerpująco.

Spółdzielnie budowlane interesowała głównie kwestją zdobywania nowych kapitałów.

W referatach ogólnych zwracają uwagę następujące tematy: sprawy podatkowe, waloryzacja, wychowanie i wyszkolenie spółdzielcze, zasady współpracy między spółdzielniami kredytowymi i towarowymi wreszcie sprawozdanie z ogólnego rozwoju spółdzielni związkowych.

Jak wynika z powyżej naszkicowanych tematów, omawianych na ostatnim zjeździe spółdzielni niemieckich, sejmik niemiecki roztrząsał zagadnienia, które i dla nas mają znaczenie aktualne. Nie można oczywiście stosunków naszych mierzyć stosunkami niemieckimi, odrębności w jednym i w drugim kraju są zbyt wielkie, by pozwalały na porównywanie bez zastrzeżeń. Mimo to w sprawach specjalnych, spotykamy dużo podobieństwa, i dlatego czasami można wprost korzystać z wyników, osiągniętych już przed czasem w innych krajach. Już dzisiaj można powiedzieć, że i na naszych sejmikach punkt ciężkości obrad spoczywać będzie w sprawach kredytowych, oszczędnościowych, że ponownie poruszane będą kwestje, dotyczące płynności poszczególnych spółdzielni. Niech powyższy przegląd spraw spółdzielczych w Niemczech posłuży jako przygotowanie do owocnych własnych obrad.

Dr. Aleksander Całkosiński.

Spółdzielnie na front!

Od Redakcji! Od poważnego przedstawiciela przemysłu poznańskiego otrzymaliśmy artykuł, który poniżej podajemy ze względu na aktualność sprawy i jako temat do dyskusji.

Jedną z najważniejszych przyczyn braku środków obrotowych jest pasywny bilans handlowy, wywołany nadmiernym importem, a szczególnie przywozem towarów, produkowanych w tej samej jakości w kraju.

Statystyka zagranicznego obrotu wykazuje na dzień 1. 1. 25, że dowieziono naprzykład do Polski w roku 1924:

mąki pszennej	11 626	wagonów
cytryn i pomarańcz	3 080	"
jabłek, gruszek, śliwek i owoców inn.	3 587	"
obuwia skórzanego	126	"
bielizny	41	"
odzieży	50	"

serwety, koldry	19	wagonów
kapelusze, czapki	21	"
kosmetyki i pachnidła	23	"

nie licząc nielegalnego dowozu via Gdańsk i Górny Śląsk.

Przyczyn tego stanu rzeczy należy szukać:

a) w konserwatyźmie kupiectwa i ludności, która przyzwyczajona jest do obcych wyrobów z czasów niewoli, a mianowicie na Kresach Zachodnich do niemieckich fabrykatów, w Małopolsce zaś do austriackich;

b) w uprzedzeniu po części sfer zamożniejszych, szczególnie Polek, do towarów krajowych, a w przesadnym upodobaniu w zagranicznych artykułach (kosmetyki, pachnidła, garderoba, kapelusze, buciki);

c) w nieświadomości szerokich kół ludności, która nie umie rozróżnić towaru obcego pochodzenia od krajowego i która nie uprzytamnia sobie skutków wyrzucania pieniędzy za granicę;

d) w usiłowaniu kupiectwa, sprzedawać obcy towar ze względu na wyższy zysk (krajowe ceny towarów codziennej potrzeby można łatwiej kontrolować), lub z powodu korzystnych warunków kredytu, albo dla fałszywej ambicji kupca, chcącego zaimponować klienteli, że posiada towar zagraniczny.

Ale i Rządowi należy przypisać winę z powodu błędnej polityki celnej i handlowej (traktaty handlowe), wadliwej kontroli celnej w Gdańsku i na G. Śląsku, a co najważniejsze, przez zamawianie przedmiotów dla potrzeb rządowych zagranicą lub udzielanie gwarancji na import.

Wobec takich stosunków znajdują się poszczególne gałęzie przemysłu w krytycznym położeniu.

Przemysł konfekcyjny, mający podstawy najlepszego rozwoju w kraju, walczy z konkurencją zagraniczną, gdyż konsument żąda obcego towaru (Polki), a zapomina, że gust i zdolność polskiej modystki przewyższa nieraz kwalifikacje obcych. Tymczasem 15.000 pracowników branży konfekcyjnej wróciło z Niemiec do Polski, a tu nie daje im się pracy. Postępowanie Polek, ubierających się w zagraniczną odzież, należałoby poddać surowej publicznej krytyce. Niemki z poczucia narodowego wprowadzają własny typ mody krajowej (Normalschnitt), aby się oswobodzić od obcych wpływów i obcego importu właśnie w tych przedmiotach.

W Czechosłowacji nie noszono przez pewien czas rękawiczek z poczucia narodowego, gdy się spaliła krajowa fabryka rękawiczek.

Artykuły pierwszej potrzeby, jak pasty do obuwia, konserwy, mydła, proszek do pieczenia, atramenty, lakiery, czekolada i t. p., wyrabiane w kraju, nie cieszą się należytych zbytem, bo uprzedzony lub nieświadomiony konsument używa za poleceniem kupca towary obce, jak „Urbin“, „Dagoma“ (konserwy wyrabiane w Gdańsku z polskiego owocu i polskiego mięsa), „Oetker“, „Persil“ (dowodzi się do Polski przeszło 600 wagonów rocznie), atrament „Pelikan“, lakiery „Daol“, „Elasto“ lub „Pfannenschmidt“, czekolady „Sarotti“ lub „Elka“, kawę Kathreiner; są to wszystko wyroby niemieckiego lub gdańskiego pochodzenia, a sprzedawane za pośrednictwem polskiego agenta. Zastąpić je mogą nasze polskie fabrykaty marki „Ha-Es-Es“, albo „Hermesin“ lub „Perla“, „Pomona“, „Radomski“ lub „Ruitera“, „Luba“, „Blask“, albo „Ergasta“, „Herold“, lub „Nobiles“, „Goplana“ lub „Ve-

netia", kosmetyki Pulsa, wyroby chemiczne Karpińskiego, Lepperta, Leszczyńskiego, ołówki Majewskiego itd.

Wprawdzie Rząd wzbronil dowozu artykułow pierwszej i codziennej potrzeby, które się wyrabia w kraju. Przebiegli niemieccy eksporterzy, przewidując zarządzenie nasze celem ograniczenia importu, dowieźli na dozwolonych i nielegalnych drogach olbrzymie ilości towarów, które się sprzedaje sukcesywnie za dolary. Tylko tem się tłumaczy napotykanie zagranicznych artykułow marki „Persil“ lub dr. Thompson, Lux lub Sunlejt, Urbin, Oetker, Sarotti, Lohse, Konik, Daol, Elasto itd.

Przy tej sposobności zwraca się uwagę na niepożądany import także fabrykatów gdańskich, produkowanych zapomcą niemieckiego kapitału i robotnika, a które wyrabia się w placówkach krajowych.

Dla całego kupiectwa, równie i dla spółdzielni powstaje nowe zadanie. Wspólnie z czynnikami rządowymi winny spółdzielnie łącznie z ich poważną armją konsumentów tworzyć silny front w tej walce gospodarczej.

Stańmy więc wszyscy solidarnie do tej walki, uzbrojeni w konsekwentną i silną wolę pod hasłem: „Swoj do swego po swoje!“, które musi być równie dobre i tanie jak zagraniczne!

Spółdzielnie w r. 1924

należące do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu.

Rok sprawozdawczy 1924 rozpoczyna w sprawozdaniach związkowych nowy okres. Minał czas marki polskiej, która w miarę dewaluacji swej rozszerzała ustawicznie kolumny i tabele statystyczne naszych sprawozdań do rozmiarów niebywałych — wykazując ogromne w swem nadęciu cyfry bez istotnego znaczenia. Rok 1924 pierwszym jest rokiem sprawozdawczym, w którym można było wrócić do właściwych podstaw liczbowych, wyrażonych we wszystkich pozycjach rachunkowych wyłącznie tylko w złotych. Sprawozdanie tegoroczne jest zatem we formie swej normalne — a liczby, wobec strat poniesionych na dewaluacji i inflacji, aczkolwiek przeważnie skromne, ale istotne.

Chociaż podstawę sprawozdania stanowi w złoty, wszakże okres markowy w liczbach sprawozdawczych nie pozostał w zupełności bez wpływu. Ściśle biorąc — za rok sprawozdawczy należało wydać dwa sprawozdania, jedno markowe, drugie złotowe. Rok 1924 został zamknięty w markach i w markach są wyrażone wszystkie pozycje obrotowe i bilansowe. Dopiero bilans otwarcia, zwłaszcza przeszacowanie bilansów dało możność zdania sprawozdania w złotych. Wszystkie pozycje obrotowe można było przerachować jednakże w stosunku tylko jak 1 : 1800.000. Ten dwoisty charakter liczb sprawozdawczych, przerachowanych odnośnie do obrotów, a przeszacowanych odnośnie do bilansów, — znalazł swój wyraz także w statystyce tegorocznej, mianowicie w przedstawionym stosunku liczb wynikowych do obrotowych. Baczny badacz sprawozdania tegoroczego względu tego nie powinien spuścić z oka, ale winien zdać sobie sprawę

z tego, że w sprawozdaniu, mimo złotego, dużo tkwi jeszcze materiału markowego. Dlatego w sprawozdaniu znajdzie się jeszcze dużo liczb, po przerachowaniu bardzo jeszcze nikłych, dużo porównań statystycznych, nie zawsze zgodnych z rzeczywistością wartością stosunków, i wiele cyfr i dat statystycznych, które dopiero w przyszłym sprawozdaniu dojdą do właściwego znaczenia. Mimo to podaliśmy wszędzie wszelkie pozycje w złotych, chociaż w poszczególnych sprawozdaniach podane były nieraz jeszcze markowe, zwłaszcza przy wysokości udziałów i odpowiedzialności.

Poza temi nieuniknionemi usterkami sprawozdanie tegoroczne w najważniejszych pozycjach bilansowych i obrotowych stanowi podstawę do porównania z dawniejszemi czasami przedwojennymi. Podając poniżej najważniejsze wyjątki liczb sprawozdawczych, porównujemy je przeważnie z latami 1913 i 1914, ażeby z porównania tego wysnuć odpowiednie dla naszego ruchu spółdzielczego wnioski. Na ogół spadek liczb nie jest tak znaczny, jak można było się spodziewać — zwłaszcza przy spółdzielniach rolniczo-handlowych i różnych. Uderzają jednakże znaczne przesunięcia w poszczególnych pozycjach obrotowych i bilansowych, jako to relatywny wzrost kosztów administracyjnych, zanik procentów wpłaconych i wypłaconych, absolutnie i relatywnie, a w liczbach bilansowych ogólna redukcja liczb, zwłaszcza przy spółdzielniach kredytowych, w pozycji w kładów oszczędnościowych i udziałów, jako też całego kapitału obrotowego. W cyfrach tych wyrażają się wszystkie bóleczki obecnego trudnego położenia gospodarczego i finansowego. Ze zmianą tych stosunków zmieniają się równocześnie liczby sprawozdawcze i ukażą się w stosunku, coraz więcej zbliżonym do przedwojennych.

Sprawozdanie tegoroczne dostosowane jest poraz pierwszy do nowej instrukcji Rady Spółdzielczej — pozatem pozostało bez zmian większych. Tylko wyjątkowo odstąpiono od obowiązującego szematu ze względu na niedostateczność lub brak odpowiednich danych, uzasadniony wyżej podaniem okolicznościami. Dopiero w roku następnym w tym względzie przejdziemy także do normalnego stanu i odpowiedniej rozbudowy sprawozdania.

3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ I UDZIAŁY.

a) Udziały i odpowiedzialność członków.

a) Odpowiedzialność nieograniczona i ograniczona.

Odpowiedzialność nieograniczoną posiadają wszystkie spółdzielnie kredytowe z wyjątkiem 15. Spółdzielni kredytowych z odpowiedzialnością nieograniczoną, liczy Związek 199 łącznie Gdańska i Sopot. Pozatem trzy spółdzielnie mleczarskie mają także odpowiedzialność nieograniczoną. Wszystkie inne typy bez wyjątku są z odpowiedzialnością ograniczoną, mianowicie: 80 spółdzielni rolniczo-handlowych, 67 spółdzielni spożywców, i 39 spółdzielni różnych.

β) Wysokość udziału w spółdzielniach z nieograniczoną odpowiedzialnością.

W statystyce wysokości udziału w spółdzielniach z nieograniczoną odpowiedzialnością uwzględniono 172 spółdzielnie. Przeważna część spółdzielni, mianowicie 135, posiada udziały we wysokości 100—150 złotych; 16 niżej, a 20 wyżej

100 złotych. Przed wojną aż do roku 1918 w podziale spółdzielni pod względem wysokości udziałów nie zaszły większe zmiany zasadnicze. W roku 1914: 139 spółdzielni wykazywało wysokość udziałów w sumie od 100—500 marek. Niżej 100 marek żadna spółdzielnia, a wyżej 100 marek 57. W szczególności rozwój w roku 1914 i w r. 1924 przedstawiał się, jak następuje:

	1914:	1924:
niewyszczególnione	—	25
do 100 złotych	—	16
100 — 200 złotych	5	45
200 — 300 złotych	10	16
500 złotych	124	74
600 złotych	42	11
1 000 i więcej złotych	17	10
Razem	198	197

b) Wysokość udziału i odpowiedzialności w spółdzielniach z ograniczoną odpowiedzialnością.

a) spółdzielnie kredytowe.

Dawniej stanowił normę udział we wysokości 500 marek z odpowiedzialnością 500 względnie 1000 marek. Obecnie udziały od 500 do 1000 złotych z odpowiedzialnością 1000 złotych i wyżej stanowią większość. Najwyższy obecnie udział wynosi 1000 złotych z odpowiedzialnością 20.000 złotych.

β) spółdzielnie rolniczo-handlowe.

Do r. 1918, a nawet 1919, norma udziału wynosiła 200 marek z odpowiedzialnością 1000 marek. Tak samo w roku sprawozdawczym większość spółdzielni, mianowicie 58, posiadała udziały we wysokości 200 złotych, a 36 spółdzielni odpowiedzialność we wysokości 1000 złotych. Niższe udziały wykazywało 8 spółdzielni, niższą odpowiedzialność 36 spółdzielni.

γ) spółdzielnie spożywców.

Normalna wysokość udziału w r. 1921 wynosiła 200 marek z odpowiedzialnością o tej samej wysokości. Pojedyncze spółdzielnie posiadały udziały i odpowiedzialność w różnej wysokości. Obecnie w roku sprawozdawczym przeważa udział we wysokości 20—50 złotych z tą samą odpowiedzialnością.

δ) spółdzielnie różne.

Posiadają różną wysokość udziałów i odpowiedzialności. Najniższe wynoszą jeszcze 10 złotych, najwyższe 1000 złotych, z odpowiedzialnością we wysokości 2000 złotych. Najwyższe udziały i najwyższą odpowiedzialność posiadają spółdzielnie budowlane, mleczarskie i piekarskie.

c) Sumy odpowiedzialnościowe w spółdzielniach z ograniczoną odpowiedzialnością.

W r. 1924 sumy odpowiedzialnościowe wynoszą razem ca. 50 milionów złotych, natomiast w r. 1914 wynosiły 55 milionów marek.

Sumy powyższe w odnośnych latach rozkładały się, jak następuje:

	1914	1924
	mk.	zł
Spółdzielnie:		
kredytowe z ogr. odp.	38,9	28,9
rolniczo-handlowe	11,2	14,3
spożywców	—	3,1
różne	4,9	3,3
Razem:	55,0	49,6

4. RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW.

a) Przychód i Rozchód.

Przychód wszystkich spółdzielni związkowych wynosił ogółem 13.836.130 złotych, rozchód natomiast 12.742.071 zł. Zbiory procentowe stanowią

główne źródło przychodu w spółdzielniach kredytowych, a towary w spółdzielniach rolniczo-handlowych, spożywców i innych. Na zbiory powyższe przypada niemal 90% przychodu. W rozchodzie natomiast najwyższą pozycję stanowią koszty administracyjne. W porównaniu z liczbami przedwojennymi suma przychodu obniżyła się z ca. 20 milionów marek niemieckich na blisko 14 milionów złotych, a w rozchodzie spadła z 16—18 milionów marek niemieckich na 12,7 milionów złotych. W poszczególnych pozycjach, w porównaniu z czasami przedwojennymi, zaszły jednakże bardzo znamienne różnice. Odnosi się to w szczególności do kosztów administracyjnych, które zwiększyły się ca. trzy razy, jako też do procentów w rozchodzie, które zmniejszyły się ca 7 razy. Tak samo wielka zmiana zaszła w stosunku przychodu z procentów i towarów do rozchodu w procentach, który to stosunek przedstawiał się dawniej, jak ca. 1 : 1,3, obecnie zaś jak ca. 1 : 6,5, — z czego wynika niedostateczność kapitału obrotowego. Rozwój poszczególnych liczb, odnoszących się do przychodu i rozchodu spółdzielni wszystkich typów, przedstawia się, jak następuje:

Ogółem:

a) Spółdzielnie związkowe.

Przychód	1913	1914	1924
	mk.	mk.	zł
procenty wzgl. towary	17 535 482	18 314 343	12 348 404
koszty administracyjne	200 717	118 320	680 237
inne	2 086 456	2 173 023	807 489
razem	19 802 655	20 605 686	13 836 130

Rozchód	1913	1914	1924
	mk.	mk.	zł
procenty	12 464 393	13 472 129	1 867 527
koszty administracyjne	3 103 077	3 273 457	9 621 141
inne	952 980	1 000 644	1 253 403
razem	16 520 450	17 746 230	12 742 071

β) spółdzielnie kredytowe.

Przychód spółdzielni kredytowych zmniejszył się przeszło 4 razy w porównaniu do dawniej, — i prawie tak samo rozchód. Zbiory procentowe zmniejszyły się prawie 6 razy, w dochodzie zaś procenty przeszło 9 razy. Rozchód procentów w porównaniu z procentami w dochodzie przedstawia się, jak 1 : 6,6 — dawniej natomiast, jak 1 : 1,4. Równocześnie koszty administracyjne wykazują niemałą względnie zniżkę, bo spadły z 1,9 milionów marek niemieckich w r. 1914, na 1,5 milj. złotych w roku sprawozdawczym. Szczegóły wynikają z następującego zestawienia:

Przychód	1913	1914	1924
	mk.	mk.	zł
procenty	15 281 771	16 510 459	2 886 189
koszty administracyjne	142 008	142 177	542 864
inne	108 134	248 613	594 897
razem	15 531 913	16 901 249	4 023 950

Rozchód	1913	1914	1924
	mk.	mk.	zł
procenty	10 425 119	11 829 068	1 326 225
koszty administracyjne	1 719 295	1 874 323	1 540 395
inne	248 251	471 496	617 258
razem	12 392 665	14 174 887	3 483 878

γ) Spółdzielnie rolniczo-handlowe.

Obniżenie — ogólne i w poszczególnych pozycjach dochodowych i rozchodowych — nie jest względnie znaczne. Największe zaznacza się w procentach wypłaconych, które z 730,5 tysięcy marek niemieckich spadły na 158,7 tysięcy złotych w roku 23/24, a więc prawie 5 razy. Koszty administracyjne wykazują nieco większą sumę, jak przed wojną, tak samo dochód z towarów, t. j. zysk brutto, który z 1,3 milj. marek niem. przed wojną podniósł się obecnie do 1,7 milj. złotych. W szczegółach poszczególne pozycje przychodowe i rozchodowe przedstawiają się, jak następuje:

Przychód	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
towary	1 141 519	1 320 113	1 690 127
koszty administracyjne	30 432	26 067	—
inne	709 574	787 745	90 785
razem	1 881 525	2 133 925	1 780 912
Rozchód	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
procenty	694 194	730 536	158 673
koszty administracyjne	934 298	1 026 913	1 147 625
inne	326 804	154 667	368 983
razem	1 955 296	1 912 116	1 675 281

δ) Spółdzielnie spóżywców.

W porównaniu do „Rolników“ zysk brutto spółdzielni spóżywców na towarach wynosi 63,38 proc., koszty administracyjne 74,66 proc., a procenty wypłacone 45,46%. Szczegóły wynikają z następującego zestawienia:

1924	
Przychód:	
towary	zł 1 076 227
koszty administracyjne	—
inne	27 443
razem:	1 103 670
Rozchód:	
procenty	zł 72 150
koszty administracyjne	857 099
inne	51 052
razem:	980 301

e) Spółdzielnie różne.

Z wyjątkiem rozchodu w procentach, który spadł ca. 3 razy, wszystkie pozycje spółdzielni różnych powiększyły się znacznie tak pod względem absolutnym, jak relatywnym; najwięcej jednak koszty administracyjne t. j. ca. 19 razy, a zysk brutto na towarach względnie procenty prawie 7 razy. Szczegóły przedstawiają się, jak następuje:

Przychód:	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
procenty wzgl. towary	1 544 137	1 048 309	6 695 861
koszty administracyjne	28 277	13 075	137 373
inne	816 803	572 127	94 365
razem	2 389 217	1 633 511	6 927 599
Rozchód:	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
procenty	1 345 081	912 525	310 480
koszty administracyjne	449 484	372 220	6 076 021
inne	377 924	374 481	216 110
razem	2 172 489	1 659 226	6 602 611

b) Zysk i straty.

Zysk we wszystkich spółdzielniach związkowych wynosi 1,3 milionów złotych wobec 3,5 milionów marek niemieckich w roku 1914. Straty natomiast zmniejszyły się z 570,3 tysięcy marek niem. na 173,7 tysięcy złotych. Zyski w spółdzielniach kredytowych zmniejszyły się ca. 6 razy, natomiast w spółdzielniach różnych zwiększyły się dwa razy. Jednakże straty w spółdzielniach kredytowych są mniejsze ca. 20 razy, a w spółdzielniach różnych jeszcze znacznie. W spółdzielniach rolniczo-handlowych zysk zmniejszył się z 352 tys. marek niem. na 229,7 tys. złotych, straty z 130 tys. na 124 tys. Zysk w spółdzielniach spóżywców wynosi 147,9 tysięcy, straty 24,6 tysięcy. Szczegóły we wszystkich typach spółdzielni przedstawiają się ogólnie i poszczególnie, jak następuje:

Ogółem:

a) Spółdzielnie związkowe.

	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
czysty zysk	3 937 722	3 492 771	1 267 837
straty	655 515	570 314	173 779

β) Spółdzielnie kredytowe.

	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
czysty zysk	3 208 776	2 988 198	551 413
straty	69 528	261 836	11 840

γ) Spółdzielnie rolniczo-handlowe.

	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
czysty zysk	291 492	351 952	229 707
straty	365 262	130 143	124 076

δ) Spółdzielnie spóżywców.

1924	
zł	
czysty zysk	147 947
straty	24 580

e) Spółdzielnie różne.

	1913 mk.	1914 mk.	1924 zł
czysty zysk	437 454	152 621	338 770
straty	220 725	178 335	13 783

c) Podział czystego zysku.

Ogółem:

a) Spółdzielnie związkowe.

Podział czystego zysku za rok sprawozdawczy 1924 pozostawał pod znakiem przeszacowania bilansu. Prawie połowa zysku poszła na fundusze rezerwowe włącznie funduszy waloryzacyjnych, które stworzone zostały w celu dodatkowego przechowania wkładów oszczędnościowych lub udziałów. Przeszło 40% przypada na różne cele, z których znaczna część przejdzie także do funduszy. Na dywidendę przeznaczono 7,68% zysku.

W porównaniu do roku 1914 w podziale zysku zaszły znaczne różnice, zwłaszcza co do sumy, przeznaczonej na dywidendę, wynoszącej 42,95%. Fundusze rezerwowe dochodziły niespełna do tej samej sumy, wynosząc 47,77%. Reszta t. j. 9,28% przeznaczona została na różne inne cele.

Szczegółowe liczby, odnoszące się do podziału czystego zysku wszystkich spółdzielni, przedstawiają się, jak następuje:

Podział zysku	1913 mk	1914 mk	1924 zł
dywidenda	1 681 081	1 500 223	97 346
fundusze rezerwowe	1 927 111	1 668 386	490 867
waloryzacja	—	—	138 706
różne	329 530	324 162	540 818
razem	3 987 722	3 492 771	1 267 837

β) Spółdzielnie kredytowe.

Na fundusze rezerwowe i waloryzację przypada 71,63%, mianowicie na fundusze rezerwowe 64,37%, a na waloryzację 7,26%. Dywidenda wynosi 10,62% zysku, reszta t. j. 17,75% przypada na różne.

W porównaniu do roku 1914 znaczne zmiany zachodzą w dywidendzie, która dawniej wynosiła 46,52%, i w funduszach rezerwowych, które wynosiły 45,16%. Reszta t. j. 8,32% przypadła na różne cele.

Szczegółowe liczby podane są w następującym zestawieniu:

Podział zysku	1913 mk	1914 mk	1924 zł
dywidenda	1 489 539	1 390 149	58 579
fundusze rezerwowe	1 577 446	1 349 483	354 939
waloryzacja	—	—	40 006
różne	141 791	248 566	97 889
razem	3 208 776	2 988 198	551 413

γ) Spółdzielnie rolniczo-handlowe.

Na dywidendę przypada 15,27% wobec 10,93% w roku 1914. Na fundusze rezerwowe 34,04% i na waloryzację 10,97% wobec 69,72%, przeznaczonych w r. 1914 na rezerwę. Na inne cele przeznaczono w r. 1924 39,72%, a w roku 1914 19,35%. Szczegóły wynikają z następującego zestawienia:

Podział zysku	1913 mk	1914 mk	1924 zł
dywidenda	36 001	38 448	35 070
fundusze rezerwowe	214 503	245 392	78 201
waloryzacja	—	—	25 189
różne	40 988	68 112	91 247
razem	291 492	351 952	229 707

δ) Spółdzielnie spożywców.

Na fundusze waloryzacyjne w spółdzielniach spożywców przypadła suma największa, bo wynosząca 47,18%. Pozatem przeszło na fundusze rezerwowe 28,37%, na dywidendę odpadło tylko 1,17%, na różne cele 23,28%. Szczegółowe zestawienie jest następujące:

Podział zysku:	1924 zł
dywidenda	1 732
fundusze rezerwowe	41 988
waloryzacja	69 791
różne	34 436
	<hr/> 147 947

ε) Spółdzielnie różne.

W spółdzielniach różnych wobec nieuszkodzonego jeszcze podziału zysku przypada 93,64% na różne, a drobne tylko ułamki odpadły na dywidendę, mianowicie 4,8%, na fundusze rezerwowe 4,68%, na waloryzację 1,10%. Przed wojną wynosiła dywidenda 46,13%, fundusze rezerwowe 48,17

procent. Odnośne zestawienie przedstawia się, jak następuje:

Podział zysku	1913 mk	1914 mk	1924 zł
dywidenda	155 541	71 626	1 965
fundusze rezerwowe	135 161	73 512	15 839
waloryzacja	—	—	3 720
różne	146 752	7 483	317 246
razem	437 454	152 621	338 770

W sprawie wyższej i dodatkowej konwersji pożyczek państwowych.

Jak wiadomo sprawa wyższego przerachowania zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu pożyczek państwowych oraz konwersji tychże została ustawodawczo załatwiona już dnia 20 lipca 1925 roku, ustawą, ogłoszoną w Dz. U. 90 poz. 629. Obecnie ukazało się rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Skarbu do tejże ustawy (Dz. U. Nr. 105 poz. 735), wobec czego możemy niniejszym artykułem dokładnie już objaśnić czytelników naszych, kto i dla jakich obligacji może na zasadzie wspomnianej ustawy ubiegać się o uzyskanie wyższego przerachowania, — oraz w jaki sposób należy starania o uzyskanie tej podwyżki przeprowadzić.

Do wyższej waloryzacji wspomniana wyżej ustawa dopuszcza tylko:

nabyte przy urzędowej sprzedaży nie później jak 31. XI. 1920 r.

- asygnaty z 1918 r., wypuszczone na podstawie dekretu Rady Regencyjnej z dnia 30. 10. 1918.
- obligacje 5% długoterminowej wewnętrznej pożyczki państwowej.
- obligacje 5% krótkoterminowej wewnętrznej pożyczki państwowej, oraz
- świadectwa tymczasowe na powyższe obligacje.

Konwersja wszystkich wymienionych wyżej obligacji, dokonana na zasadzie ustawy z dnia 17. 3. 1924 r., nie odbiera im prawa do wyższego przerachowania przewidzianego obecnie omawianą ustawą czyli, że tak asygnaty z 18 r., jak i świadectwa tymczasowe, — wymienione w roku ubiegłym lub bieżącym na 5% pożyczkę konwersyjną, — będą podlegały obecnie konwersji dodatkowej.

Ażeby uzyskać dla wyżej wymienionych obligacji wyższy kurs przerachowania, nie wystarczy jednak wykazać się z ich posiadania, — trzeba przedłożyć dowody, że się jest ich pierwotnym nabywcą, który dzierżył je w stałym posiadaniu aż do chwili obecnej, — a więc nie sprzedawał ich, ani zaciągał na nie pożyczek w markach polskich bądź to drogą zastawu, bądź też lombardu, i to tak w państwowych jak i w prywatnych instytucjach kredytowych. Ustawodawca wychodzi tu ze słusznego założenia, że kto pożyczka w markach polskich na pokład tychże papierów, miał możliwość choćby częściowo, kapitał ulokowany w pożyczkach państwowych uchronić od dewaluacji, — stąd obciążenie skarbu państwa z tytułu tejże dewaluacji, byłoby niesłusznym.

Z pod tego przepisu ustawa wyłącza te obligacje pożyczek państwowych, na które wprawdzie zaciągnano kredyt pod zastaw, lecz spłacono go w czasie przed 1. 4. 1921. Zysk jednak właściciela takiej pożyczki państwowej, osiągnięty na spadku

waluty polskiej w czasie korzystania z pożyczki we wskazanym okresie, potrącony będzie od wartości skonwertowanych obligacji. Zysk ten obliczać się będzie w ten sposób, że sumę uzyskanej na zastaw obligacji pożyczki w markach polskich, przeliczamy na złote, stosując stawki § 2 ustawy waloryzacyjnej z 14. 5. 24 r. (t. zw. ustawy zollowskiej), przewidziane tam dla daty zaciągnięcia pożyczki oraz dla dnia ostatecznego jej umorzenia. W braku dowodu, kiedy pożyczka została spłaconą przyjmuje się, że nie wcześniej jak 1. 4. 1921, czyli, że dane obligacje warunków do wyższego przeliczenia już nie posiadają.

Normując wysokość przeliczenia dla każdego z poszczególnych rodzajów obligacji państw., ustawa rozróżnia je według daty ich nabycia, oraz według tego, czym zostały opłacone przy ich zakupie, — i zależnie od tych dwóch okoliczności ustala wysokość przeliczenia. I tak:

wszystkie wpłaty, dokonane gotówką, zostaną przeliczone zależnie od daty nabycia asygnat, obligacji czy świadectw tymczasowych, według tabeli podanej już w „Poradniku“ nr. 19 w artykule „o konwersji pożyczek państwowych“.

Podobnie, a więc tak jak wpłaty gotówką, ustawa traktuje wpłaty asygnatami z 1918 r. na późniejsze pożyczki. Tu jednak uprzywilejowani będą drobni posiadacze obligacji; o ile bowiem wpłata asygnatami nie przekraczała 10.000 marek, natenczas przeliczenie tych obligacji nie może być niższe jak 15 groszy za 1 mk.

Jeśli np. ktoś zakupił w marcu 1920 r. 5% pożyczkę państwową z 1920 r. i wpłacił nań asygnatami nabytymi w listopadzie 1919 r. w wysokości 8.000 mk. p., — ten może ubiegać się o waloryzację: 8.000.— mk. p. à 15 groszy = 1200.— zł.

Jeśli zaś wpłacił również w marcu 1920 r. np. 16.000.— mk. p. asygnatami nabytymi również w listopadzie 1919 r., — uzyskać może nie $16.000 \times 0,15 = 2400$, a $16.000 \times 0,04$, co uczyni 640,— zł.

Kto może i chce z tego postanowienia ustawy korzystać, będzie musiał wpłatę asygnatami udowodnić osobnymi zaświadczeniami, podobnymi co do swej mocy dowodowej do zaświadczeń, wymaganych ustawą dla udowodnienia wpłat złotem. (Patrz niżej.)

Nieco inaczej traktuje ustawa wpłaty walutami pełnowartościowymi, za jakie uważa: dolary Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, dolary kanadyjskie, funty szterlingi, franki szwajcarskie, floreny holenderskie, korony duńskie i szwedzkie oraz milrejsy brazylijskie. Tu bierze bowiem za podstawę przeliczenia — kurs tychże walut na giełdzie warszawskiej w dniu nabycia pożyczki, — a następnie sumę stąd otrzymaną, przeliczając według wskazanej już tabeli, zależnie od daty nabycia obligacji państwowych.

Całkiem inaczej oblicza się wpłaty uiszczone złotem. Te bowiem waloryzować się będzie według równi monetarnej, w stosunku do sumy wpłaconego złota.

Każda z tych wpłat, tak złotem, jak walutami czy asygnatami z 1918 roku, wymaga udowodnienia, a więc przedłożenia, jak powiada ustawa, „dowodów urzędowych“, względnie o ile idzie o wpłaty asygnatami przy żądaniu wyżej omówionej, uprzywilejowanej dla wpłat poniżej 10.000 mk. waloryzacji, — kwitów rozrachunkowych, wystawionych przez instytucję upoważnioną do sprzedaży

obligacji pożyczek państwowych, — lub wreszcie wyciągów z ksiąg rachunkowych, lub innych dowodów kasowych, wzmiankowanych instytucyj.“ Należy przypuszczać, zdaniem naszym, że ustawa wymaga tu nie zwykłych zaświadczeń instytucyj, która przyjęła złoto, waluty lub asygnaty z 1918 r., ale zaświadczeń, popartych oryginalnymi kwitami, ewentualnie wyciągami z ksiąg lub poświadczeniami urzędów skarbowych, które złoto czy waluty ostatecznie przyjęły (np. dyplomy). W każdym razie ustawa wyraźnie wymaga osobnego dowodu na wpłacenie złotem czy walutami (ewentualnie asygnatami), — tak, że zaświadczenie, w którym petentowi potwierdzi się, że zakupił pożyczkę i wpłacił na nią n. p. 2.000 mk. w gotówce, w czym 250 mk. w złocie, — nie wystarcza.

Przejdziemy teraz do omówienia technicznej strony zabiegów o uzyskanie wyższej konwersji.

Przedewszystkiem więc posiadacz i pierwona-bywca wchodzących tu w rachubę obligacji, musi przedłożyć:

Wniosek do Urzędu Pożyczek Państwowych, Warszawa, ul. Senatorska 29, — prosząc na zasadzie ustawy z dnia 20. 7. b. r., — o skonwertowanie według uprzywilejowanego kursu, znajdujących się w jego posiadaniu obligacji państwowych.

Zauważyć tu należy, że ustawa traktuje zainteresowanych indywidualnie; — trzeba zatem, aby wnioski składane były imiennie, i przez poszczególnych zainteresowanych. Nie przeszkadza to zdaniem naszym, aby spółdzielnie nie mogły skupiać u siebie swoich klientów, przygotowywać im wnioski wraz z załącznikami, ewentualnie za pewną opłatą, i ułatwiać im wysyłkę tychże do Urzędu Pożyczek Państwowych w Warszawie.

Wniosek należy zaopatrzyć w następujące załączniki:

a) obligacje, asygnaty, czy świadectwa tymczasowe, których przeliczenia według uprzywilejowanego kursu petent się domaga. — O ile zostały one już skonwertowane na zasadzie ustawy z dnia 17. 3. 1924 roku, wówczas sztuk skonwertowanych do wniosku załączać nie potrzeba; — należy jednak we wniosku powołać się na dzień i miejsce złożenia uprzedniej deklaracji.

Według informacji, udzielonych nam przez Kasę Skarbową przy Województwie w Poznaniu, w miejsce sztuk skonwertowanych należy załączyć zaświadczenie urzędu skarbowego w którym konwersji dokonano. Z tego samego źródła dowiadujemy się, że władze skarbowe, w których dokonano konwersji, zaczną wydawać odnośne zaświadczenia w drugiej połowie listopada.

Oczywiście, na instytucje, które przy konwersji pośredniczyły, spadnie ewentualny ciężar wydobycia odnośnych zaświadczeń z Urzędów Skarbowych dla swych klientów, — względnie wydawania takich zaświadczeń poszczególnym klientom na zasadzie ryczałtowych zaświadczeń Urzędu Skarbowego.

b) dowody nabycia omawianych papierów państwowych w instytucjach, które sprzedawały je lub przyjmowały nań zapisy, w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa. Z dowodu takiego musi wynikać dokładny termin nabycia obligacji oraz zapłaty za nie, — przy zapisie zaś na raty — termin wpłacenia ostatniej raty; o ile ktoś posiada

imiennie świadectwo tymczasowe, zawierające powyższe daty i załącza je do wniosku, ten innego dowodu nabycia załączyć już nie potrzebuje. Podpisywane przez klientów arkusze subskrypcyjne nie są w tych wypadkach dostatecznymi dowodami.

c) oświadczenie wnioskodawcy w miejsce przysięgi, że do konwersji przedkłada te same obligacje, które nabył w roku 1918, 1919 lub 1920, — oraz, że nie uzyskiwał na nie pożyczek w markach polskich. O ile zaś takie pożyczki miały miejsce i zostały spłacone przed 1. 4. 1921 r., należy dołączyć zaświadczenie odnośnej kredytującej instytucji, z podaniem wysokości pożyczki, daty jej uzyskania i daty jej całkowitej spłaty.

d) i wreszcie, o ile wnioskujący przy zakupie obligacji wpłacił złotem lub wymienionymi powyżej walutami pełnowartościowymi (względnie asygnatami do wysokości 10.000 mkp.): dowody urzędowe na to, — ze wskazaniem sumy i dnia wpłaty. — Ustawa nie tłumaczy nam bliżej, co uważa za „urzędowy dowód“ w tym wypadku; pozostawia widocznie „Komisji do rozpatrywania i rozstrzygania zgłoszeń“ decyzję, czy przedłożone dowody należy uważać za wystarczające. Zainteresowanym pozostaje zatem tylko starać się, aby przedłożone przez nich dowody wpłaty złotem czy walutami, były możliwie najbardziej wiarygodne.

Przykład I.

Ma on zastosowanie, gdy pierwonabywca pożyczek państwowych z 1918, 19 lub 20 r. nie przedłożył ich do wymiany na 5% pożyczkę konwersyjną, a więc sztuki nadające się do wyższej waloryzacji znajdują się w jego posiadaniu.

Przypuśćmy więc, że:

P. Alojzy Marciniak w marcu 1919 r., zakupił nom. 15.000 mk. asygnat z 1918 roku, płacąc 4.000 marek polskich w gotówce i 1000 marek w złocie.

W marcu 1920 r. subskrybował on 25.000 mk. nominalnie 5% pożyczki państwowej (krótkoterm. lub długoterm.), wpłacając nań owe 15.000 marek polskich w asygnatach i 4.200 mk. w gotówce.

$$(1000 \times 4) + (14000 \times 1,2) + 4200 = 25.000 \text{ mkp.}$$

Obecnie, żądając wyższego przerachowania, musi mniej więcej takie przedłożyć papiery:

Wniosek w sprawie wyższego przerachowania pożyczek państwowych, Alojzego Marciniaka Inowrocław ul. Rzeczypospolitej 9.

Do Urzędu Pożyczek Państw.

w Warszawie

ul. Senatorska 29.

Na mocy ustawy z 20. VII. 1925 r., Dz. U. Rz. P. nr. 90, upraszam o skonwertowanie załączonych obligacji 5% krótkoterminowej pożyczki państwowej na sumę nom. 25.000 mkp według uprzywilejowanego kursu.

W marcu 1919 r., zakupiłem 15.000 nom. asygnat z 1918 r., wpłacając 1000 marek w złocie i 14.000 mk. gotówką.

W marcu 1920 r., subskrybowałem 5% krótkoterminową pożyczkę państwową, której obligacje właśnie załączam, wpłacając 10.000 marek w asygnatach oraz 4.200 marek w gotówce.

Oдноśne zaświadczenia wraz z obligacjami załączam

(—) **Alojzy Marciniak.**

Inowrocław, dnia 30. XI. 1925.

Załącznik a) Obligacje 5% krótkoterminowej pożyczki państwowej nominalnie 25.000 marek polskich.

Załącznik b)

Z a ś w i a d c z e n i e.

Niniejszym poświadczamy, że p. Al. Marciniak subskrybował za naszym pośrednictwem w dniu 2. 3.

1919 r. nominalnie 15.000 mk. p. (piętnaście) asygnat z 1918 r.,

wplacając gotówką . . . 14.000 mkp.
w złocie . . . 1.000 mkp.
walutami . . . . .
asygnatami . . . . .

w 2 ratach. Ostatnia rata wpłacona 15. III. 1919 r.
30. XI. 1925.

Bank Ludowy Inowrocław.

Załącznik c)

Tu należy przedłożyć możliwie najbardziej wiarygodne zaświadczenie wpłaty złotem owych 1000 marek polskich.

Załącznik d)

Oświadczam niniejszem w miejsce przysięgi, że przedłożone przeze mnie obligacje pochodzą od pierwotnie przeze mnie nabytych w marcu 1919 r. asygnat, oraz, że pod zastaw tychże nie uzyskiwałem żadnych pożyczek w markach polskich.
30. XI. 1925.

Alojzy Marciniak.

Przykład II.

Ten sam przypadek — jednakże obligacje 5% krótkoterminowej pożyczki państwowej z 1920 r. zostały skonwertowane w lutym 1925 r. na pożyczkę konwersyjną, nominalnie 250 złotych.

Wniosek w sprawie dodatkowej konwersji pożyczki państwowej, Alojzego Marciniaka, Inowrocław, ul. Rzeczypospolitej 1. 9.

Do

Komisji Rozpatrywania Zgłoszeń w sprawie dodatkowej konwersji pożyczek państwowych z 1918 i 1920 r., przy Urzędzie Pożyczek Państwowych

w Warszawie.

Powołując się na ustawę z 20. VII. b. r. Dz. U. Rz. Nr. 90, proszę o przyznanie mi dodatkowej konwersji dla posiadanych przeze mnie obligacji 5% pożyczki konwersyjnej nominalnie 250 złotych.

W marcu 1919 r., zakupiłem 15.000 marek nom. asygnat z 1918 r., wpłacając 1.000 marek złotem i 14.000 marek gotówką.

W marcu 1920 r., subskrybowałem 25.000 marek nominalnie 5% krótkoterminowej pożyczki państwowej wpłacając 15.000 marek nom. wspomnianych asygnat, oraz 4.200 marek gotówką.

Oдноśne zaświadczenia załączam.

Al. Marciniak.

Konwersji dokonano dnia 5. II. 1925.

w **Urzędzie Skarbowym w Inowrocławiu.**

przez Bank Ludowy . . . . . wprost

„ „ „ w... za pośrednictwem Banku Związku.

Załączniki 1), 2) i 3) dosłownie z przykładu I, załączniki b), c) i d).

Załącznik 4). Zaświadczenie Urzędu Skarbowego w Inowrocławiu (lub innej instytucji pośredniczącej) o dokonaniu konwersji w lutym 1925 r.

Przykład III.

Odnosi się do wypadku, gdy p. Marciniak zakupił w marcu 1919 r. nie za 15.000,— mk. a n. p. za 4.000,— mkp. asygnat (w czym 1000 mk. złotych) i podobnie jak wyżej, w 1920 roku wymienił je na 5% pożyczkę krótkoterminową, otrzymując za 1000 marek wpłaty złotem, — 4000 marek obligacji, za 3.000 marek asygnat kupionych gotówką — 3.600 marek, razem 7.600 marek obligacji z 1920 r.

Ponieważ wpłata asygnatami wynosi mniej niż 10.000 marek, — p. Marciniak chce skorzystać z tego punktu ustawy, który takie wpłaty każe przerachowywać nie niżej niż po kursie 1 marki = 15 groszy.

Pozatem p. Marciniak uzyskał w P. K. K. P. w Inowrocławiu 14. IV. 1920 r., pod zastaw powyższych obligacji kredyt, w wysokości 2.000 marek polskich, — którą to pożyczkę spłacił 14. 3. 1921 r.

W powyżej opisanym wypadku p. Marciniak przesłał do Warszawy, o ile nie dokonał konwersji z 1924 r.:

- A.**
- 1) wniosek jak w przykładzie I. z odpowiednio zmienionymi cyframi;
  - 2) załączniki a) b) c) z przykładu pierwszego z odpowiednio zmienionymi cyframi;
  - 3) załącznik d) z przykładu pierwszego, ze zmianą części drugiej, a mianowicie: „oraz, że prócz pożyczki z P. K. K. P. w wysokości 2000 marek polskich na czas od 14. 4. 1920 r. do 14. 3. 1921 r., uzyskanej pod zastaw odnośnych obligacji, żadnej innej pożyczki pod zastaw tych obligacji nie uzyskiwałem.
  - 4) zaświadczenie P. K. K. P., obecnie Banku Polskiego w Inowrocławiu o wysokości, dniu zaciągnięcia oraz spłaty wspomnianej pożyczki pod zastaw;
  - 5) zaświadczenie Banku Ludowego w Inowrocławiu, w formie wyciągu z ksiąg rachunkowych, lub dowodu kasowego względnie kwitu rachunkowego, któreby stwierdzało, że wpłata na 5% pożyczki państwowej z 1920 została istotnie dokonana asygnatami z 1918 r.

B.

Jeżeli teraz p. Marciniak obligacje pożyczki z 1920 r. wymienił w 1925 r., n. p. w lutym, na 5% pożyczkę konwersyjną, — wówczas przedłoży:

- 1) odpowiednio zmieniony cyfrowo wniosek z przykładu II., pozatem wszystkie te same załączniki wymienione w przykładzie III, z tą różnicą, że zamiast sztuk pożyczki państw. załączy do wniosku zaświadczenie Urzędu Skarbowego w Inowrocławiu (względnie instytucji pośredniczącej n. p. Banku Lud.) o dokonaniu konwersji w 1925 r.

Na tem wyczerpalibyśmy nasze przykłady.

Pod koniec zwracamy jeszcze uwagę na § 7 rozporządzenia, który mówi, że w wypadku likwidacji jednej z instytucji, której zaświadczenie należałoby do wniosku dołączyć, — trzeba zwrócić się do tej instytucji, która przejęła księzkowość i archiwum poprzedniej. I tak n. p. nie istnieje już w Poznaniu Urząd Skarbowy b. dz. pruskiej, który przyjmował subskrypcje na asygnaty 1919 r., wpłaty złotem, walutami, lub t. p.; zaświadczenia jednak odnośnie wydaje Komitet likwidacyjny Ministerstwa b. dz. pr., Poznań — Wielkopolska Izba Skarbowa.

Dalej § 9 ustawy, na zasadzie którego wnioski jako też korespondencje z Komisją w sprawie dodatkowej konwersji nie podlegają opłatom stempowym, — § 8, który przewiduje surowe kary dla tych, którzy nieuprawnieni niniejszą ustawą, zgłoszą się do wyższej konwersji, i wreszcie § 6 rozporządzenia, który każe zaopatrzyć posiadaczy obligacji, dopuszczonych do wyższej waloryzacji, w urzędowe imienne wykazy uzyskanych przy konwersji obligacji, nadających pierwonabywcy prawo płacenia temi obligacjami szacunku przy zakupie gruntów państwowych, składanie ich jako wadja i kaucje przy umowach i licytacjach państwowych.

Co do terminów, to ustawa przewiduje 6-miesięczny okres, w którym wnioski mogą być zgłaszane, — a więc do 15. 4. 1926 r.

Wszelkie obligacje pożyczki państwowej, dotychczas nie przedkładane w r. 1924/5 do konwersji, mogą być jeszcze skonwertowane przez złożenie deklaracji z dołączeniem odnośnych obligacji w

Urzędzie Pożyczek Państwowych w Warszawie, w czasie przed 31. 12. 1925 r. Na termin ten zwracamy uwagę, że względu na to, że wnioski o wyższe przerachowanie, które nie uzyskają przychyłnej decyzji Komisji do rozpatrywania ich powołanej, — będą uwzględnione przy zwykłej konwersji na zasadzie rozporządzenia z 17. 3. 1924 r., jednak tylko o tyle, o ile zostały wniesione przed 31. 12. 1925 r.

Jadwiga Jeziorowska.

Nowe ustawy i rozporządzenia.

1. Wypuszczenie blankietów wekslowych.

Nr. 109 Dz. U. Rz. P. przynosi rozporządzenie, na mocy którego wypuszczone zostaną urzędowe blankiety wekslowe, z umieszczonym na nich tekstem do wypełnienia. Obiegać będą narazie 4 kategorie blankietów, a mianowicie wartości 30 gr., 1,20 zł., 1,50 zł. i 3,00 zł. Przewiduje się wypuszczenie w obieg jeszcze dalszych kategorii blankietów.

2. Wycofanie jedno- i dwuzłotowych biletów zdawkowych.

Rozporządzeniem Ministerstwa Skarbu (Dz. U. Rz. 101), bilety zdawkowe 1 i 2 złote z napisem „Bank Polski“ z datą 28. III. 1919 r. tracą moc prawną z dniem 31. 12. 1925 r. Kasy Państwowe przyjmować je będą i wymieniać, tylko do 30. 9. 1926 r.

Informacje podatkowe.

Min. Skarbu rozporządzeniem z dnia 31. 10. 1925 r. zezwoliło na spłatę podatku przemysłowego od obrotu za I. półrocze 1925 r. — ratami, wyznaczając trzy równe raty, na dzień:

I. rata do dn. 10. XI. 1925.
II. „ „ „ 15. XII. 1925.
III. „ „ „ 31. I. 1926.

Również część podatku dochodowego, płatna w terminie 1. XI. 1925 r., rozłożono na dwie równe raty, mianowicie:

I. rata do dn. 15. XI. 1925.
II. „ „ „ 15. XII. 1925.

przyczem od rozłożonych na raty kwot nie będą pobierane kary za zwłokę ani odsetki za odroczenie.

Niedotrzymanie jednak wyznaczonych ratalnych terminów płatności pozbawia płatnika przewidzianych niniejszem rozporządzeniem ulg i pociąga za sobą natychmiastową egzekucję całkowitej należności z tytułu danego podatku wraz z karami i za zwłokę od ustawowego terminu płatności.

W interesie więc płatników leży jak najstaranniejsze dotrzymanie wyznaczonych terminów ulgowych, — jak wiemy bowiem kwoty kar i odsetek dosięgają czasem bardzo poważnych sum.

Również poważne ulgi wprowadza rozporządzenie Ministerstwa Skarbu w państwowym podatku od lokali, odraczając termin płatności tego podatku za IV kwartał 1925 roku do końca grudnia b. r., bez doliczenia odsetek za odroczenie. Stosownie do tego przesunięto terminy płatności od lokali za pierwszy i drugi kwartał 1926 r. o jeden miesiąc później, t. j. na luty i maj 1926 r.

Pozatem przewidziano szczególne ulgi dla szerokich kół drobnych płatników, a mianowicie:

płatnikom, którym wyznaczono podatek od lokali nie przekraczający sumy:

- 1) 32 zł w miastach ponad 100 000 mieszk.
- 2) 24 zł w miastach ponad 25 000 „
- 3) 16 zł w miastach poniżej 25 000 „

odroczone: $\frac{1}{2}$ wyznaczonego za II półrocze 1925 r. podatku — do końca grudnia b. r. bez odsetek za odroczenie, — resztę zaś $\frac{1}{2}$ na czas późniejszy.

Bezrobotnych zwolniono zupełnie od podatku, wymierzanego od lokali.

Min. Skarbu podaje również do wiadomości publicznej ulgi, zarządzane przy poborze podatku majątkowego. Ulgi polegają na tem, że uwidoczniiona w nakazach płatniczych część podatku, płatna w roku bieżącym, pobrana zostanie nie naraz, lecz w czterech ratach, — z których pierwsza płatna jest w terminie 60 dni od doręczenia nakazu płatniczego, dalsze zaś trzy raty przypadają do zapłacenia dopiero w roku 1926 w terminach, które ustali Ministerstwo Skarbu osobnym rozporządzeniem.

Jeśli więc ktoś wedle nakazu płatniczego ma zapłacić „w ciągu 30 dni“ n. p. 1100 złotych, — w myśl podanego rozporządzenia obowiązany jest uiszczyć w roku bieżącym jedną czwartą część tej należności, t. j. 275 złotych.

Ponieważ termin uiszczenia pierwszej raty upłynie już w najbliższej przyszłości, bo przeważnie z końcem listopada b. r., Ministerstwo Skarbu zwraca uwagę płatnikom, że w ich interesie leży zapłacenie tej sumy przed ostatecznym upływem terminu, ponieważ ewentualne opóźnienie narazi ich na ponoszenie kosztów egzekucyjnych i zapłacenie kar za zwłokę w wysokości 4% za każdy miesiąc zwłoki.

SPRAWY BIEŻĄCE.

Do uczestników Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie.

Niniejszem zapraszamy Szanownych przedstawicieli Spółdzielni na

SEJMIK ZWIĄZKU SPÓŁDZIELNI POLSKICH

który się odbędzie w środę, dnia 16 grudnia 1925 r. o godzinie 10-tej min. 30 w Warszawie w sali Centralnego Towarzystwa Rolniczego, przy ul. Kopernika nr. 30, I piętro.

Zarząd Związku Spółdzielni Polskich
(—) A. Kleniewski.

U w a g a : W myśl § 14 statutu Związku każda Spółdzielnia związkowa ma prawo wysłać na Sejmik jednego przedstawiciela z głosem decydującym.

Spółdzielnie związkowe mają prawo brać udział w obradach Sejmiku również przez innych swoich członków, jednak tylko z głosem doradczym.

Przybywający przedstawiciele winni zaopatrzyć się w odpowiednie zaświadczenie, podpisane przez Zarząd Spółdzielni.

Porządek obrad Sejmiku będzie rozesłany w specjalnych zaproszeniach.

Do uczestników Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu.

Szanownym Spółdzielniom

Rolniczo-handlowym zwraca się uwagę na to, że we wnioskach o udzielenie koncesji na handel solą skażoną trzeba koniecznie wymienić, czy chodzi Spółdzielni o koncesję na hurtową czy detaliczną sprzedaż soli skażonej. Również należy we wniosku podać nazwisko członka Zarządu, który będzie miał nadzór nad sprzedażą soli skażonej, jakoteż dołączyć do wniosku dowód obywatelstwa polskiego tegoż członka oraz świadectwo moralności.

Wnioski o koncesję winny być ostemplowane znaczkami stemplowymi ogólnej wartości 7,— zł.

Poznań, dnia 15 listopada 1925 r.

Patronat.

Szanownym Spółdzielniom

Rolniczo-handlowym, podajemy do wiadomości, że w myśl komunikatu Wielkopolskiej Izby Rolniczej podpuszczkę w płynie wyrobu Instytutu Mleczarskiego Stacji doświadczalnej Wielkopolskiej Izby Rolniczej o mocy cirka 1:15000 sprzedaje w cenie 4 20 zł za $\frac{1}{4}$ litrową butelkę Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich Oddział w Poznaniu, ulica Piotra Wawrzyniaka l. 14. Do każdej butelki dołączone jest objaśnienie, jak obliczać moc podpuszczki w płynie przy wyrobie serów. Podana firma sprzedawać będzie podpuszczkę dla Wielkopolski i Pomorza, wszelkie zamówienia należy tam skierować. Instytut mleczarski Wielkopolskiej Izby Rolniczej nie będzie w przyszłości podpuszczki sprzedawać i ewentualne zamówienia skierowywać będzie do Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich Oddział w Poznaniu.

Poznań, dnia 15 listopada 1925 r.

Patronat.

Szanownym Spółdzielniom

podajemy poniżej treść komunikatu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, z prośbą o nadsyłanie odpowiedzi do Patronatu:

Pragnąc wystąpić do Dyrekcji Poczty i Telegrafów z wnioskiem o zmianę godzin urzędowania w urzędach i agencjach pocztowych i telegraficznych, prosimy Panów o łaskawe zakomunikowanie nam swych spostrzeżeń co do ewtl. niedogodności, wynikających z dotychczasowego czasu urzędowania wymienionych urzędów, jak również o umotywowane propozycje w tej kwestji.

Poznań, dnia 15 listopada 1925.

Patronat.

Dotyczy okólników Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych.

Poniżej podajemy treść dalszych okólników przesłanych do Spółdzielni w czasie od 2 do 27 października b. r.

Okólnik nr. 52 l. dz. 11756/25 z dnia 2 października b. r. W sprawie spłaty kredytu z państwowego Banku Rolnego dla małorolnych.

Okólnik nr. 53. l. dz. 12 132/25 z dnia 13 października b. r. W sprawie uzyskania kredytów w formie lokat z Pocztovej Kasy Oszczędności w Warszawie oraz warunków prolongaty tychże.

Okólnik nr. 54. l. dz. 12 137/25 z dnia 13 października b. r. W sprawie abonowania tygodnika „Oszczędność” i propagandy oszczędnościowej.

Okólnik nr. 55. l. dz. 11 979/25 z dnia 10 października b. r. W sprawie wydawnictwa „Spółdzielczość w Czechosłowacji”.

Okólnik nr. 56. l. dz. 12 535/25 z dnia 20 października b. r. W sprawie kredytu dla małorolnych.

Okólnik nr. 57. l. dz. 12 950/25 z dnia 27 października b. r. W sprawie przestrzegania właściwej gospodarki wekslowej w myśl okólnika nr. 51 z dnia 17 września b. r.

WIADOMOŚCI.

Sprawozdanie z drugiej oceny masła i serów. Staraniem Wielkopolskiej Izby Rolniczej odbyła się w dniu 11. X. 1925 r. druga ocena prób masła i serów wyprodukowanych w mleczarniach spółdzielczych. W urzędzaniu oceny kierowano się nabytem doświadczeniem z poprzednio urządzanych ocen. W celu otrzymania jednakowych prób, masło na ocenę nadeszłały mleczarnie w kartonach jedno-kilogramowych, przyczem klasyfikowano tylko takie próbki, które mleczarnie nadeszłały dwukrotnie. Pierwsza serja próbek nadeszła 1. X. 1925 r., druga zaś 11. X. 1925 r. Próbki, nadesłane 1. X. 1925 r., przechowywane przez 10 dni w ciemnej ubikacji, w temperaturze około 13° C, oceniano na zdolność przechowania.

Ogółem próbki masła nadeszłało 71 mleczarni, jednak całkowitemu ocenieniu podlegało tylko 60 próbek; 10 odpadło wskutek niedotrzymania przepisów, a jedna odpadła wogóle od ocenienia i podziału klasowego z powodu wadliwego masła. Na 71 nadesłanych próbek, 70 pochodziło z mleczarni spółdzielczych i jedna z mleczarni prywatnej, z tego 4 z Wielkopolski, (3 z mleczarni spółdzielczych, jedna z mleczarni prywatnej), 62 z mleczarni spółdzielczych byłej Kongresówki i Kresów wschodnich, 5 z mleczarni spółdzielczych b. Galicji. Ocena odbywała się w Stacji Doświadczalnej W. I. R. w Poznaniu. Skład jury sędziowskiej stanowili pp: Dr. Inż. Kazimierz Celichowski Przedstawiciel Wielkopolskiej Izby Roln. jako przewodniczący, Władysław Sredziński ze Śremu i Saskowski ze Środy jako przedstawiciele Zjednoczenia Mleczarskiego na Wielkopolskę, Pomorze i Śląsk, — Bolesław Tomczykowski, Kierownik Oddziału Mleczarskiego Związku Rewizyjnego Polskich Spółdzielni Rolniczych w Warszawie, — Franciszek Gorecki z Krajowego Patronatu Spółdzielni Rolniczych we Lwowie. Sędziowie oceniali wspólnie, zapisując swe uwagi oraz punktację na arkuszach opisowych. W arkuszach opisowych umieszczono: daty wyrobu masła oraz nadejścia do Poznania, wynik oznaczenia wody w masle (przez odparowanie z pumeksem), tłuszczu (przez ekstrakcję) oraz zawartość ciał nietłuszczowych (białka, popiołu itd.). W arkuszach opisowych podano również liczbę refrakcji oraz wynik oznaczenia pasteuryzacji. Oceniano stosując: na smak od 0—15 punktów, na zapach od 0—15 punktów, na barwę i zewnętrzny wygląd od 0—15 punktów, oraz na strukturę od 0—15 punktów. Na zdolność przechowania oceniano stosując 0—30 punktów. Najwyższa ilość przyznanych punktów mogła wynosić 90. Z powodu zmiany sposobu oceny, zmieniono i podział klasowy, uważając masło posiadające 90—75 punktów jako wyborowe I kl., od 74—61 punktów jako II. klasy — bardzo dobre, od 60—45 punktów jako III klasy — dobre, poniżej 44 punktów jako IV klasy — masło kuchenne. Ocenę przeprowadzono tajnie. Na 60 prób masła, które podzielono stosownie do punktacji na klasy, do kategorii I (masło wyborowe) nie zakwalifikowano żadnej próby, do klasy II. zaliczono 7 prób, do III klasy 43 prób, do IV klasy 20 prób. Dyplomy przyznano za masło deserowe II klasy następującym mleczarniom:

Spółdzielni mleczarsk.	w Berejowie	pow. Lubartów
„	„ w Dwikozach	„ Sandomierz
„	„ w Kcyni	„ Szubin
„	„ w Kruszowicy	„ Strzelno
„	„ w Siennicy-Nadolnej	„ Krasnystaw
„	„ w Stawicach	„ Miechów
„	„ w Wartkowicach	„ Łęczycza

Wynik analizy prób masła.

	Minimum	Maximum	Srednia
Zawartość wody	10,62%	29,2%	13,83%
„ tłuszczu	67,91%	86,57%	83,77%
„ białka innych zw. org. i popiołu	0,78%	5,51%	2, - %
Refrakcja	42, -	46,5	44,6

Przyznano punktów.

	Minimum	Maximum	Srednia
Na smak	6	13	11
„ zapach	6	13	9,5
„ barwę i zewnętrzny wygląd	8	14	10,3
„ strukturę	6	14	10
„ zdolność przechowania	6	20	12
Ogólnie punktów	35	72	52

Serów nadesłano tylko 4 próby i to: jedną próbę sera trapistów, jedną tyłzyckiego, jedną romadur i jedną śmietankowego. Podziału klasowego dla małych ilości serów nie wprowadzono. Dyplom przyznano za ser tyłzycki pełno tłusty drugiej klasy Mleczarni i Serowni Majętności Chwałkowo pow. Gostyń.

Instytut Mleczarski
Stacji doświadczalnej Wielkopolskiej
Izby Rolniczej.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

Czasopismo Spółdzielni Rolniczych. Organ Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie.

Nr. 31 z dnia 10 listopada 1925.

Treść: W dzień zaduszny na cmentarzu lwowskim. — Rozważania. — Zamach na spółdzielczość (dokończenie). — Inż. Ferdynand Klindera. — Podatek przemysłowy. — Spółdzielczość w Rumunii. — Korespondencje. — Z naszego ruchu. — Wiadomości różne. — Z piśmiennictwa. — Sprawozdanie targowe. — Rejestr Spółdzielni.

„Oszczędność”. Tygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

Treść numeru 26—27 z dnia 8 listopada 1925 r.

Prawodawstwo czekowe. — O wekslu niekupieckim. — Droga najbardziej prawidłowa. — Organizacja kapitału zagranicą: Sanacja finansowa w Rumunii. Belgia przed reformą walutową, — Wpływy skarbowe w Niemczech. — Stan oszczędności w Rosji. — Technika propagandy: Godło „Józef” — Zasady i metody propagandy oszczędności wśród ludności wiejskiej. — Kronika gospodarcza i skarbowa.

Treść: Nr. 28 z dnia 15 listopada b. r.:

„Prawodawstwo czekowe”. — „Szkolne Kasy Oszczędności” postępują naprzód. — Organizacja kapitału zagranicą: Przebieg sanacji na Węgrzech; Międzynarodowy Dzień oszczędności w Czechosłowacji; Stan oszczędności w Austrii; Obieg pieniężny w Niemczech. — Technika propagandy: Oszczędność w szkole. — Kronika gospodarcza i skarbowa.

„Przewodnik Spółdzielczy”, organ Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie, nr. 19, 20 i 21, z dnia 8 listopada 1925 r., Lwów.

Treść: Rozważania na temat przesilenia gospodarczego w Polsce. — Zmiany w podatku obro-

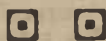
towym, wprowadzonym przez nowelę do podatku przemysłowego. — Z naszego ruchu: Z życia pracowników Spółdzielni kółek rolniczych. — Zestawienie utargów za I. półrocze 1925 r. — Przegląd błędów w rozbiórach miesięcznych bilansów surowych. Głosy ze Stowarzyszeń: O wpływie handlu spółdzielczego na kształtowanie się cen na rynkach lokalnych. — Z ruchu spółdzielczego w Polsce: Spółdzielnie rolniczo-handlowe „Rolniki“ we Wschodniej Małopolsce. Spółdzielczość ruska. — Różne wydawnictwa: „Oszczędność“. — Komunikaty Związku: W sprawie przyjmowania nowych

pracowników. W sprawie zbyt wysokich zapasów towarowych.

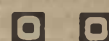
ZMIANA OSÓB.

Rolnik w Śmiglu. W miejsce śp. Feliksa Walkowskiego, powołano na kierownika i I-go członka Zarządu p. Marjana Białkowskiego, na II-go członka Zarządu dotychczasowego III-go członka p. Leona Jarzębowski, wreszcie na III-go członka p. Wawrzyna Łuczkowski — wszystkich ze Śmigla.

Bank Ludowy w Nowem. W miejsce ustępującego członka Zarządu p. Franciszka Gorczyńskiego został wybrany p. Kazimierz Gólkowski z Nowego.

OGŁOSZENIA.

REJESTR SPÓŁDZIELNI.

1 W tut. rejestrze spółdzielni zapisano dziś przy firmie „Rolnik“ Nowemiasto, że członek Zarządu Franciszek Binrowski zmarł a Walery Wachowski z Zarządu wystąpił, w miejsce tych wybrano Kazimierza Raszkowskiego i Józefa Duszyńskiego z Nowegomiasta.

Nowemiasto, dnia 4 listopada 1925 r.

Sąd Powiatowy.

1 W tutejszym rejestrze spółdzielni nr. 2. zapisano przy firmie Bank Kredytowy sp. z. z nieogr. odp. w Żninie, że statut zmieniono uchwałą Walnego Zebrania z 26 czerwca 1925. w ten sposób, iż udział wynosi 500 zł, zaś wpłata roczna co najmniej 20 zł.

Żnin, dnia 26. października 1925 r.

Sąd Powiatowy.

1 Do Rejestru Spółdzielni Nr. 63 zapisano dnia 31 sierpnia 1925 r.

„Bank Spółdzielczy“, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Grucznie.

Odpowiedzialność dodatkowa dziesięciokrotna w stosunku do zadeklarowanych udziałów. Przedmiotem przedsiębiorstwa są: wszelkie czynności bankowe, handel zbożem, mąką, sztucznymi nawozami.

Udział wynosi 25 złotych, płatny w przeciągu 14 dni. Kreślić można do 10 udziałów.

Członkami zarządu są: Józef Drozdowski, Arnold Kolmann i Otton Bunn z Gruczna.

Czas trwania Spółdzielni nieograniczony.

Pismem przeznaczonym do ogłoszeń jest Poradnik Spółdzielni Kredytowych w Warszawie „Głos świecki“ w Świeciu.

Rokiem obrachunkowym jest rok kalendarzowy.

Zarząd składa się z 3-ch członków. Do oświadczenia woli w imieniu Spółdzielni i do podpisania frmy potrzebny jest podpis 2-ch członków zarządu pod firmą Spółdzielni.

Do zawierania kontraktów, dotyczących nieruchomości, do zaciągania pożyczek powyżej 3000 złotych, do lokowania kapitałów i do nabywania papierów wartościowych potrzebne jest zatwierdzenie uchwał przez Radę Nadzorczą.

Postanowien o zastępcach nie zawiera statut.

Likwidacja po myśli obowiązujących przepisów ustawy z 29. X. 1920 r.

Rozwiązanie, unieważnienie i upadłość regulują przepisy ustawowe.

Świecie, dnia 31 sierpnia 1925 r.

Sąd Powiatowy.

Firm. 965.

Spółdz. II. 193.

2 Do rejestru wpisano dnia: 4 lipca 1925.

Siedziba Spółdzielni. Lwów.

Brzmienie firmy: Kasa Spółdzielcza Związku Obróńców Lwowa, Spółdzielnia zarejestrowana z ogr. odpow.

Zmiany: Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 22/VI. 1925 r. zmieniono §§ 4d i 12 statutu Spółdzielni.

Udział członka wynosi odtąd zł 50. Członkowie odpowiadają odtąd za zobowiązania Spółdzielni deklarowanymi udziałami a nadto kwotą, równającą się pięciokrotnej wysokości deklarowanych udziałów.

We Lwowie, dnia 3 lipca 1925.

Sąd Okręgowy.

3 Do Rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Zamościu pod Nr. 63 w dniu 5 października 1925 r. wpisano następującą firmę:

„Bank Ludowy, Spółdzielnia z odpowiedzialnością nieograniczoną w Gdeszynie“, gm. Mołodjatycze, pow. Hrubieszów, woj. Lubelskim. Oddziałów nie ma.

Celem Spółdzielni jest: krzewienie oszczędności, przyjmowanie na oprocentowanie wkładów pieniężnych, udzielanie członkom pożyczek i wykonywanie innych czynności z zakresu obrotów pieniężnych. Wkłady oszczędnościowe na oprocentowanie Spółdzielnia przyjmuje tak od członków, jak i od nieczłonków.

Udział wynosi pięć złotych. Członek winien zadeklarować stosownie do swej zamożności większą ilość udziałów, lecz nie więcej, jak 20. Udział może być wpłacony od razu lub w ciągu roku w 4-ch równych ratach kwartalnych.

Członkami Zarządu są: Stanisław Sadowski, przewodniczący, Piotr Piekaroś, zastępca przewodniczącego, Szymon Tokarz, sekretarz. Zastępcą członka zarządu Stanisław Francuz, zamieszkałi w Gdeszynie.

a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) ogłoszenia umieszczane będą w „Poradniku Spółdzielni“, c) rok obrachunkowy trwa od 1 stycznia do 31 grudnia, d) Zarząd składa się z 3-ch członków. Oświadczenia w imieniu Spółdzielni składa 2-ch członków Zarządu. e) uchwały Zarządu w sprawach dotyczących nabywania, zbywania lub obciążania nieruchomości, zaciągania pożyczek i lokowania zbywających funduszy wymagają zatwierdzenia Rady Nadzorczej.

Sąd Okręgowy w Zamościu jako Rejestrowy.

3 Do Rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Kaliszu pod Nr. 65 firmy „Bank Udziałowy“, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Zduńskiej Woli wciągnięto w dniu 4 listopada 1925 r. następujący wpis:

Na Walnym Zgromadzeniu z dnia 28 lipca 1925 r. odpowiedzialność członka za zobowiązania Banku ustalona została w wysokości dwudziestokrotnej w stosunku do każdego zgłoszonego udziału. Do Zarządu na miejsca członków: Jana Ostromeckiego i Jana Szamawskiego powołano Józefa Lipowskiego i Adolfa Rathego.

Sąd Okręgowy w Kaliszu jako rejestrowy.

3 Do Rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Lublinie Nr. 115, wciągnięto dnia 1 lipca 1925 r., że dotychczasowy udział Spółdzielni Kredytowej z ogr. odpowiedzialn. w Nałęczowie, pow. Puławskim, wynoszący 1000 zł, podwyższony został do wysokości 1000 zł., i że ogłoszenia Spółdzielni umieszczone będą w czasopiśmie „Poradnik Spółdzielni“, zaś dnia 4 września 1925 r., że Zarząd Spółdzielni składa się z Józefa Szybalskiego, zam. w Nałęczowie, Ignacego Depty, zam. w Cynkowie i Jana Zielenki, zam. w Charzu. Dwaj którzykolwiek z wymienionych członków posiadają prawo podpisu wszelkich zobowiązań Spółdzielni.

1 W rejestrze spółdzielni zapisano:

1) dnia 20 5. 1925 przy nr. 155:

„Zgoda“ Spółdzielnia Spożywców z odp. ogr.: Uchwałą Walnego Zebrania z 14. 12. 1924 zmieniono statut w §§ 10 (odpowiedzialności), 11) udział, 12) wstępne i 53) pismo ogłoszeń. Udział wynosi odtąd 30 złotych. Członkowie odpowiadają dodatkowo w wysokości 30 złotych za każdy zadeklarowany udział. Ogłoszenia umieszcza się odtąd w „Poradniku Spółdzielni“

2) 8 5 1925 przy nr. 71 Pracownia Sukien, sp. z o. odp.: Uchwałą Walnych Zebrań z dnia 26. 1. i 17. 2. 1925 została Spółdzielnia rozwiązana. Pani Juljeta Przyjemska z Poznania jest likwidatorką. 3) 19. 6. 1925 przy nr. 196 Konsum Urzędników Poznańskiego Samorządu Wojewódzkiego Sp. z odp. ogr.: Uchwałą Walnego Zebrania z 13 maja 1925 zmieniono statut w §§ 5) odpowiedzialność, 6) udział wynosi odtąd 10 złotych, 10) wykluczenie członków, 24) organem publikacyjnym jest odtąd Poradnik Spółdzielni. W miejsce ustępującego członka Zarządu Franciszka Zwierzyńskiego został wybrany asystent krajowy Kazimierz Piątka z Poznania.

Poznań, dnia 20 sierpnia 1925.

Sąd Powiatowy.

Firm 1028/25.

Spółdz. L. 251.

2

1. Numer kolejny wpisu: 1.

2. Firma i siedziba: Spółdzielnia towarowo-kredytowa dla funkcjonariuszów państwowych, cywilnych i wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej, Centrala w Krakowie „Stok“, Spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością. Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni nie tylko udziałami, ale ponadto dalszą kwotą równającą się pięciokrotnej wysokości deklarowanych udziałów.

3. Przedmiot przedsiębiorstwa:

- udzielanie kredytu towarowego i pieniężnego potrzebnego członkom dla ich gospodarstw i przedsiębiorstw, a to na możliwie dogodnych warunkach;
- załatwianie zleceń członków w sprawach pieniężnych i gospodarczych;
- przyjmowanie wkładek oszczędności i na rachunek bieżący;
- prowadzenie biura porady gospodarczej, czytelnicy, biblioteki itp.

Działalność spółdzielni nie jest ograniczona do członków.

4. Udział wynosi 10 (dziesięć) złotych. Udziały mogą być wpłacone na raz w całości lub wedle uznania Dyrekcji w ciągu jednego roku w ratach, których terminy płatności i wysokość również Dyrekcja oznaczy.

5. Członkami Zarządu są: Marjan Niwicki, dyrektor Urzędu pocztowego Kraków I., zam. w Krakowie, ul. Konarskiego L. 30 — dyrektor generalny, — Salomon Gelles, starszy oficer pocztowy w Krakowie — Podgórzu, ul. Kalwaryjska L. 14, zastępca generalnego dyrektora, — Majer Mann, starszy kontroler pocztowy w Krakowie, ul. św. Sebastjana 16, dyrektor, — Marjan Senisson, starszy oficer pocztowy w Krakowie, ul. Długa L. 30, dyrektor.

6. b) Pismami przeznaczonymi do ogłoszeń są: „Poradnik Spółdzielni kredytowych w Poznaniu oraz Ilustrowany Kurjer Codzienny w Krakowie“.

d) Zarząd składa się z pięciu członków, w tem jeden generalny dyrektor, jeden zastępca generalnego dyrektora i trzech dyrektorów. Za Spółdzielnię podpisuje zarząd (Dyrekcja) w ten sposób, że pod pieczęcią firmy podpisuje dwóch członków dyrekcji, których podpisy zostały do rejestru sądowego zgłoszone i sądownie zarejestrowane.

e) Zarząd jest w swych uprawnieniach ograniczony w sposób określony w § 30 punkt 16 i 17 statutu.

g) Przepisy o likwidacji zgodne z ustawą.

Dzień wpisu: 16 maja 1925.

Wedle § 5 statutu — zapisano, że działalność spółdzielni nie jest ograniczona do członków. Poleca się Spółdzielni, aby w ciągu dni 21 wskazała Sądowi firmowemu dokładny adres swej siedziby (ulica i Nr. domu).

K r a k ó w, dnia 13 maja 1925.

Sąd Okręgowy jako handlowy O. II.

Firm. 179/25.

Spółdz. I. 91.

2 Do rejestru spółdzielni tom I, strona 91 wpisano dziś przy firmie stowarzyszenie pożyczkowe „Praca i Oszczędność“ w Jordanowie, Spółdzielnia zarejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością, następujące zmiany statutu:

W § 2 w miejsce ustępu zaczynającego się „Przedmiotem Spółdzielni jest“ wstawiono ustęp tej treści:

- udzielania członkom kredytu osobistego (pożyczki skryptowe, dyskonto weksl., rachunki bieżące zabezpieczone);
- przyjmowanie wkładek pieniężnych z prawem wydawania dowodów wkładekowych imiennych;
- wydawanie przekazów, czeków i akredytyw oraz dokonywanie wypłat w granicach Państwa;
- kupno i sprzedaż na rachunek własny oraz na rachunek osób trzecich papierów procentowych państwowych i samorządowych, listów zastawnych, akcji central.-gospodarczych i przedsiębiorstw zorganizowanych przez spółdzielnię ich Związki lub centrale gospodarcze oraz akcji Banku Polskiego;
- odbior wpał na rachunek osób trzecich;
- przyjmowanie subskrypcji na pożyczki państwowe i komunalne oraz na akcję przedsiębiorstwa, o których mowa w punkcie d) niniejszego zdania;
- zastępstwo czynności na rzecz Banku Polskiego i Banków państwowych;
- przyjmowanie do depozytu papierów wartościowych i innych walorów oraz wynajmowanie kartek zabezpieczonych.

W § 12 w miejsce ustępu: Udział wynosi 5000 Mkp. wstawiono ustęp „udział wynosi 10 złotych“.

W tymże samym § 12 wykreślono słowa „czterech kwartalnych ratach“ następnie wykreślono słowa „nie wolno członkom deklarować“ nowych udziałów przed wpłaconiem poprzednio deklarowanych.

Do § 43 dodano ustęp: Wartość książkową nieruchomości spółdzielnia amortyzować będzie co roku 2% zaś z ruchomości 5% rocznie zaś do § 45 dodano ustęp: „fundusz zapasowy jest niepodzielny między członków“ następnie dodano do § 46 ustęp: „rezerwy spółdzielni są niepodzielne między członków“.

Wreszcie dodano do § 47 ustęp po słowach „25% czystego zysku tudzież czyste nadwyżki z obrotu z nieczłonkami“.

W a d o w i c e, dnia 28 lipca 1925.

Sąd Okręgowy jako handlowy, Oddział II.

3 W rejestrze spółdzielni Sądu Okręgowego, jako Rejestrowego, w Piotrkowie dnia 8. 6. 1925 pod Nr. porz. 78, a kol. 4-ym wpisano.

Udział członkowski „Piotrkowskiego Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego — spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością“ w Piotrkowie — od dnia 19 maja 1925 r. podniesiony został do 500 złotych, płatnych jednorazowo lub częściowo, jednak niemniej, jak 50 złotych rocznie. Wpisowe zaś wynosi 25 złotych. Niewpłaconie powoduje wykreślenie z listy członków. Najwyższa suma zobowiązań, jakie Spółdzielnia zaciągając może, nie powinna przekraczać sumy 500 000 złotych.

2 Zmiany i dodatki dotyczące wpisanej już firmy spółdzielni. Do rejestru firm spółdzielni wpisano dnia 3 lipca 1925 r.

Siedziba firmy: Zbaraż. Brzmienie firmy dotąd: „Towarzystwo Zaliczkowe w Zbarażu stow. zarej. z ogr. poręką“.

Na Walnem Zgromadzeniu członków powyższego Towarzystwa dnia 26. 3. 1925 zmieniono postanowienia §§ 1 i 12 statutu w ten sposób, że brzmienie tej firmy będzie odtąd „Polska Kresowa Kasa Pożyczkowa w Zbarażu, spółdz. zar. z nieogr. odpowiedzialnością“ zaś udział każdego członka wynosi 100 złotych, a wpłaty roczne na udział najmniej 20 złotych. Wstępne zaś czyli wpisowe wynosi jednorazowo 5 złotych.

T a r n o p o l, dnia 27 czerwca 1925.

Sąd Okręgowy jako handlowy O II.

3 Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Kaliszu, wciągnięto w dniu 16 października 1925 r. pod Nr. 29 „Bank Szadkowski. Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Szadku, powiatu sieradzkiego“, jak następuje: Udział został podwyższony do 32 złotych i winien być wpłacony w trzech ratach w ciągu roku wstąpienia. Do Zarządu na miejsce Stefana Kocznowskiego, powołano Michała Zabłockiego.

3 Nr. 117. „Chrześcijańska Spółdzielnia Pieniężna z ograniczoną odpowiedzialnością w Poddębicach“! Siedziba spółdzielni: osada Poddębice, pow. łęczycki. Udział wynosi złotych 20 płatny w dwóch różnych trzymiesięcznych ratach. Wszelkie ogłoszenia winny być umieszczane w czasopiśmie: „Poradnik Spółdzielni“.

Wydział Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi.

3 Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Kaliszu wciągnięto w dniu 9 listopada pod Nr. firmy 182 „Bank Spółdzielczy z odpowiedzialnością ograniczoną w Uniejowie“, jak następuje: Do Zarządu na miejsce Zygmunta Jarnowskiego, powołano Cezarego Rekusa.

Wydział Rejestrowy Sądu Okręgowego w Kaliszu.

3 Do rejestru spółdzielni R. S. IV 691 Sądu Okręgowego w Warszawie, dnia 6 listopada 1925 r. wciągnięto:

„Spółdzielnia Oszczędnościowo-Kredytowa Pracowników Poczтовой Kasy Oszczędności w Warszawie, ul. Boduena 4 m. 2. Każdy członek odpowiada za wszelkie zobowiązania Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami i prócz tego dalszą kwotą, równającą się dziesięciokrotnej wysokości każdego zadeklarowanego udziału. Przedmiot przedsiębiorstwa stanowi: gromadzenie oszczędności wśród członków, udzielanie im wszelkiego rodzaju kredytu oraz załatwianie dla nich czynności z zakresu obrotu pieniężnego, wyszczególnionych w § 81 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. Spółdzielnia nie może dokonywać operacji będących przedmiotem jej działalności z nieczłonkami. Wysokość udziału 10 złotych, płatnych jednorazowo przy przystąpieniu. Do Zarządu wybrani zostali: Władysław Maliszewski, Leszczyńska 5, Edmund Gołębicki, Złota 46, Borys Baranowski, Chłodna 2, Witold Zdanowicz, Margjensztadt 20, Tadeusz Jahilnicki, Wilcza 2 — wszyscy w Warszawie, zastępcy: Stanisław Borczyk, Niska 69, Witold Korzeniowski, Brwinów, ul. Jagiellońska pod Warszawą. Pismo przeznaczone do ogłoszeń: „Poradnik Spółdzielni“ w Poznaniu. Zarząd składa się z 5 członków. Oświadczenie woli w imieniu Spółdzielni składają dwaj członkowie Zarządu. W skład Zarządu wchodzi 2 zastępców.

Warszawa, dnia 9 listopada 1925 r.

Wydział IV. Sąd Okręgowy.

3 Nr. 9. Bank Spółdzielczy w Brzezinach. Firma obecnie brzmi: „Bank Spółdzielczy z nieograniczoną odpowiedzialnością w Brzezinach“. Siedziba Spółdzielni Brzeziny, ul. Sw. Anny 15, woj. Łódzkie. Członkowie są odpowiedzialni za zobowiązania Spółdzielni nieograniczenie. Udział wynosi 200 złotych, płatny jednorazowo przy wstąpieniu do Spółdzielni albo w ratach rocznych najmniej po 10 złotych. Zarząd obecnie stanowią: Jan Kapuściński, Konrad Fijałkowski i Teodor Gałązka.

Wydział Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi.

3 Nr. 19. „Bank Spółdzielczy z nieograniczoną odpowiedzialnością w Zgierz“! Siedziba Spółdzielni, Zgierz, ul. Piłsudskiego Nr. 23. Udział obecnie wynosi 200 złotych.

Wydział Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi.

3 Nr. 168. „Radogoski Bank Spółdzielczy z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba Spółdzielni: Łódź, ul. Zgierska 64. Udział wynosi 25 złotych.

Wydział Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi.

	WALNE ZGROMADZENIA.	
--	----------------------------	--

2 Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Kasy Zaliczkowej „Nadzieja“ w Sądowej-Wiszni Spółdzielni zarejestr. z nieogr. odpow. odbędzie się dnia 28 listopada 1925, o godz. 12 w południe, z następującym porządkiem dziennym:

1. Zmiana § 2 statutu.

W razie braku kompletu odbędzie się Zgromadzenie tego samego dnia o godz. 1-ej popołudniu.

Sądowa Wisznia, 8 listopada 1925.

Zarząd.

1 Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Pożyczkowego Spółdz. z nieogran. odpow. w Brodnicy

odbędzie się w wtorek dnia 15. grudnia 1925 r. o godz. 3-ciej po poł. w Domu Katolickim w Brodnicy.

Porządek obrad:

Zmiana § 5 statutu Spółdzielni.

Brodnica, dnia 14. listopada 1925 r.

Bank Pożyczkowy Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Brodnicy (n. Drwęca).

Rada Nadzorcza:

Ks. Dembiński, prezes.

1 Walne Zgromadzenie

podpisanej Spółdzielni odbędzie się w środę dnia 9-go grudnia b. r. o godz. 10-tej przed południem na salce Rolnika we Lwówku.

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie z czynności Spółdzielni za rok obrachunkowy 1924/25 i przyjęcie bilansu.
2. Podział zysków.
3. Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
4. Wybór członków Rady Nadzorczej.
5. Honorarium Rady Nadzorczej.
6. Wnioski bez uchwał.

L w ó w e k, dnia 3-go listopada 1925.

Rolnik w Lwówku

Spółdzielnia Roln.-Handlowa z odpow. ogran.

Rada Nadzorcza:

X. Stanisław Budaszewski, prezes.

2 Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

Kasy Zaliczkowej i Oszczędności w Żółtkwi,

odbędzie się w dniu 28 listopada br. w lokalu kasy o godzinie 11½, a w razie braku kompletu o godz. 12 z następującym porządkiem obrad:

1. Odczytanie protokołu.
  2. Zmiana §§ 43, 45, 46 i 47 Statutu.
  3. Wnioski i interpelacje.
  4. Referat Dyr. Dworskiego pt. „Oszczędność i praca“.
- Żółkiew, dnia 11 listopada 1925.

Kasa zaliczkowa i oszczędności w Żółtkwi Spółdzielnia zar. z nieogr. poręką

2 Dnia 10 grudnia 1925 odbędzie się o godz. 2 po południu w lokalu własnym

Walne Zgromadzenie

członków Towarzystwa zaliczkowego w Rymanowie

W razie braku kompletu odbędzie się powtórne Walne Zgromadzenie w tym samym dniu o godz. 3 po południu z tym samym porządkiem dziennym.

Porządek dzienny.

1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
2. Odczytanie sprawozdania z lustracji Związkowej.
3. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1924.
4. Wnioski Rady Nadzorczej:
  - a) co do udzielenia Dyrekcji absolutorjum z czynności i rachunków za rok 1924,
  - b) co do rozdziału zysku za rok 1924.
5. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych na 1 stycznia 1925 i przyjęcie tegoż.
6. Zmiana § 12 statutu.
7. Wybór 4 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.
8. Wybór 3 członków Komisji Rewizyjnej na r. 1925.
9. Wnioski członków.

Dyrekcja.

**2 Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie
Polskiego Banku Spółdzielczego w Rawie Ruskiej,
Spółdzielni zarej. z nieogr. odpowiedzialz.**

odbędzie się dnia 22 listopada 1925 o godz. 2-giej po południu
w razie braku kompletu o godz. 3-ciej w biurze Spółdzielni

Porządek dzienny:

1. Zagajenie.
2. Wybór uzupełniający Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza.

C e r e m u g a, wiceprezes.

□	□	BILANSE.	□	□
---	---	-----------------	---	---

1 Bank Ludowy w Kwilczu.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
835,05	Kasa	Udziały członków	—,02
119,62	Banki	Fundusz zasobowy	—,35
—,36	Akcje	Rezerwa specjalna	—,08
—,07	Pol. Poż. Państw.	Fundusz delcredere	—,02
		Wkłady	919,11
		Do dysp. Waln. Zgr.	35,57
<u>955,10</u>			<u>955,10</u>

Bilans z dnia 1. stycznia 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
835,05	Kasa	Udziały członków	2,00
621,63	Banki	Fundusz zasobowy	3 000,—
3 870,—	Akcje	Rezerwa specjalna	1 731,76
360,—	Pol. Poż. Państw.	Wkłady	918,26
1,—	Ruchomości	Do dysp. Waln. Zgr.	35,57
<u>5 687,68</u>			<u>5 687,68</u>

Na rok 1924 przeszło 214 członków, w ciągu roku przy-
było 1, ubyło 6, na rok 1925 przechodzi 209.

Bank Ludowy

Spółka z. z nieogr. odp. w Kwilczu

Ks. Laudowicz.

J. Gierliński.

1 Bank Ludowy w Jutrosinie.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924.

zł	Aktywa	Pasywa.	zł
15,22	Kasa	Udziały członków	3,56
40,45	P. K. O.	Fundusz zasobowy	2,50
166,42	Banki	Rezerwa specjalna	13,23
0,64	Efekta	Wkłady	803,52
8 000,—	Weksle	Weksle redysk.	8 000,—
764,85	Rach. bież.	Dywidenda	0,05
		Do dysp. W. Zgrom.	164,72
<u>8 987,58</u>			<u>8 987,58</u>

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
15,22	Kasa	Udziały członków	3,56
40,45	P. K. O.	Fundusz zasobowy	1 470,50
166,42	Banki	Rezerwa specjalna	1 312,34
2 299,75	Akcje	Wkłady	803,52
268,—	Efekta	Weksle redysk.	8 000,—
8 000,—	Weksle	Dywidenda	0,05
764,85	Rach. bieżący	Do dysp. W. Zgrom.	164,72
200,—	Ruchomości		
<u>11 754,69</u>			<u>11 754,69</u>

Na rok 1924 przeszło 280 członków. W ciągu roku
ubyło 9. Na rok 1925 przeszło 277 członków.

Jutrosin, dnia 20 października 1925.

Bank Ludowy

Spółdz. z odp. nieogr. w Jutrosinie.

W. Burian.

X. Dratwa.

P. Kycler.

**2 Towarzystwo Zaliczkowe, Żmigrod.
Sp. z. z o. o.**

Bilans z dnia 31 Grudnia 1924.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
	Pożyczki wekslowe 29 368,66	Udziały	3 245,16
	" skrytowe 10 742,10	Fundusz rezerwowy	250,—
	Odsetki zapłacone 494,48	" strat	800,—
	Administracja 500,—	Wkładki	16 726,41
	Nieruchomości 600,—	Długi bankowe	20 805,—
	Zaliczki procesowe 30,—	Odsetki naprzód po- brane	995,72
	Lokacje 1 375,74	Zysk za r. 1924	1 815,95
	Różne przejściowe 569,18		
	Kasa 1 058,08		
	<u>44 638,24</u>		<u>44 638,24</u>

Bilans otwarcia na rok 1925.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
	Pożyczki wekslowe 29 368,66	Udziały	3 245,16
	" skrytowe 10 842,10	Wkładki	16 726,41
	Lokacje 2 293,94	Długi bankowe	20 805,—
	Ruchomości 100,—	Odsetki przenośne	995,72
	Nieruchomości 21 115,—	Fundusz rezerwowy	20 000,—
	Koszta administracji 500,—	" strat	2 683,20
	" procesowe 30,—	Zysk za rok 1924	1 815,95
	Procenta przenośne 494,48		
	Rachunek różnych 469,18		
	Kasa 1 058,08		
	<u>66 271,44</u>		<u>66 271,44</u>

Z dniem 1 stycznia 1925 spółdzielnia liczyła 1 167 człon-
ków. Sprawozdanie niniejsze zatwierdziło Walne Zgroma-
dzenie dnia 21 kwietnia 1925.

Dyrekcja.

**2 Stowarzyszenie Oszczędności i Po-
życzek w Pilźnie, Spółdz. z nieogr. odp.**

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa.	zł
5 550,03	Pożyczki	Udziały	52,18
—,01	Zapasy druków	Fundusz rezerwowy	9,49
—,01	Lokacje	Wkładki oszczędn.	4 975,25
178,10	Kasa	Ods. naprz. pobrane	227,18
		Fundusz strat	—,01
		Zwrot kosztów	333,80
		Rach. strat i zysków	130,24
<u>5 728,15</u>			<u>5 728,15</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa	zł
5 550,03	Pożyczki	Udziały	52,18
200,00	Ruchomości	Fundusz rezerwowy	5 686,48
5 377,00	Nieruchomości	Wkładki	4 975,25
100,00	Lokacje	Ods. naprz. pobrane	227,18
178,10	Kasa	Zwrot kosztów	333,80
		Zysk za r. 1924	130,24
<u>11 405,13</u>			<u>11 405,13</u>

Rachunek strat i zysków za rok 1924. Aktywa: Z bi-
lansu za rok 1923: 01 gr. Płaca personalu 421 zł 18 gr. Kon-
trola 43 zł 62 gr. Opał, światło, przybory kanc. 212 zł 01 gr.
Należności rządowe 72 zł 90 gr. Prenumerata czasopism
38 zł 80 gr. Należ. Związkowa 17 zł 55 gr. Nadwyżka kosz-
tów 333 zł 80 gr. Ogółem 1 139 zł 87 gr. Pasywa: Z bi-
lansu za rok 1923: 2 zł 20 gr. Zwrot kosztów 1 137 zł 57 gr.
Zapasy druków 01 gr. Ogółem 1 139 zł 87 gr.

Na rok 1924 przeszło członków 2 236, w ciągu roku przy-
było 8, zatem na rok 1925 przeszło 2 244 członków. Udział
wynosi 10 zł.

Pilźno, w listopadzie 1925 r.

Stowarzyszenie Oszczędności i pożyczek w Pilźnie
Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością

Michał Wojnarski.

Marceli Szczeklik.

Władysław Król.

1 Bank Ludowy w Katowicach.

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa	zł
1 722,30	Kasa	Udziały członków	9 604,85
3 850,99	Banki	Fundusz zasobowy	1 462,—
549,44	Akcje	Rezerwa specjalna	26 711,72
161 986,55	Weksle	Wkłady	191 606,77
50 881,14	Rach. bieżący	Weksle	11 000,—
711,58	Koszty proc. i adm. członka	Pożyczki na hipotecki i obligi	31 089,70
56 896,15	Nieruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	5 133,11
<u>276 608,15</u>			<u>276 608 15</u>

Katowice, dn. 27 października 1925 r.

Bank Ludowy

Spółdz. z nieogr. odpow. w Katowicach.

A. Kęsa.

P. Willim.

2 Towarzystwo Zaliczkowe w Nowym Targu.

Bilans za r. 1924.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
Gotówka	2 799,87	Udziały	3 450,—
Skrypta	—,01	Wkładki	7 003,75
Weksle	7 078,—	Pożyczka	2,75
Lokacje	—,27	Fundusz rez.	49,53
Realność	615,92	Fund. na cele dobr.	—,01
Rach. różnych	13,56	Fundusz strat	—,03
		Zysk z r. 1924	1,86
	<u>10 507,43</u>		<u>10 507,43</u>

Bilans otwarcia z dniem 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa	zł
Inwentarz	1 000,—	Udziały	3 450,—
Gotówka	2 799,67	Wkładki	7 003,—
Skrypta	667,50	Pożyczka	880,—
Weksle	7 078,—	Fundusz strat	20 000,—
Lokacje	—,27	Fundusz rez.	36 224,64
Realność	56 000,—	Zysk	1,36
Rk. różnych	13,56		
	<u>67 559,—</u>		<u>67 559,—</u>

Towarzystwo Zaliczkowe

Spółdzielnia z ogr. poręką w Nowym Targu.

Dr. Kohn.

Dr. Hammerschlag.

3 Spółdzielczy Bank Kredytowy w Olkuszu.

Bilans otwarcia w złotych na dz. 1 stycznia 1925 r.

Stan czynny	zł	Stan bierny	zł
Kasa	16 673,01	Kapitał udziałowy	56 647,31
Rach. w P. K. O.	608,39	„ zapasowy	767,81
Rk żyr. w B-ku Pol.	1,—	„ rezerwowo	3 054,10
Weksle zdyskont.	67 331,25	Fundusz walor.	10 214,35
Koresp. „Nostro“	4 628,23	Rki zwaloryzowane	35 364,89
„ „Loro“	4 379,71	Redysk. w B-ku Pol.	19 536,47
Różni dłużnicy	6 675,10	„ „ prywatn.	
Akcje B-ku Pol.	2 500,—	Instyt.	27 062,—
Udz. w B-ku Tow. Sp.	8 250,—	Koresp. „Nostro“	819,60
Udz. w Instytucjach i przedsięb. pryw.	1 953,67	„ „Loro“	43 128,55
Pap. proc. własne	512,—	Rach. czekowe	21 627,23
Nieruchomości	87 729,21	Lokaty	9 341,67
Ruchomości	3 546,50	Kasa przezorności	2 460,—
Zast. Banku Pol.	32 135,31	Sumy przechodnie	696,27
		Różni za Inkaso	4 034,05
		Rach. bież. bezproc.	291,51
		Proc. odliczone na rok 1925	1 820,94
		Rk zysków i strat	56,63
	<u>236 023,38</u>		<u>236 023,38</u>

Uchwałą Walnego Zgromadzenia członków Spółdzielni z dnia 5 listopada 1925 r. bilans niniejszy został zatwierdzony.

Spółdzielczy Bank Kredytowy w Olkuszu.

St. Okrajni.

F. Seibior

W. Filawski.

3 Chrześcijańska Kasa Spółdzielcza z nieogr. odp w Łodzi.

Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 1924 r.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
Kasa	116,65	Udziały	389,30
Pożyczki	1 464,50	Fundusz zasobowy	23,12
Ruchomości	0,01	„ specjalny	0,01
Straty za 1924 r.	487,88	Wkłady	239,23
		Banki	1 000,—
		Sumy przechodnie	417,38
	<u>2 069,04</u>		<u>2 069,04</u>

Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1925 r.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
Kasa	116,65	Udziały	389,30
Pożyczki	1 464,50	Fundusz zasobowy	767,12
Ruchomości	1 839,90	„ specjalny	68,12
		„ amortyzac.	539,90
		Wkłady	239,23
		Banki	1 000,—
		Sumy przechodnie	417,38
	<u>3 421,05</u>		<u>3 421,05</u>

Bilans na dzień 31 maja 1925 r.

służący za podstawę połączenia z Robotniczym Bankiem Spółdzielczym z ogr. odp. w Łodzi.

zł	Stan czynny	zł	Stan bierny
Kasa	143,78	Udziały	389,30
Pożyczki	692,—	Fundusz zasobowy	142,53
Ruchomości	1 300,—	Wkłady	961,95
		Sumy przechodnie	642,—
	<u>2 135,78</u>		<u>2 135,78</u>

Bilanse powyższe zostały przyjęte i zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie członków w dniu 23 czerwca 1925 roku.

Robotniczy Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Łodzi.

Bilans na dzień 31 maja 1925 r.

służący za podstawę połączenia z Chrześcijańską Kasą Spółdzielczą z nieogr. odp. w Łodzi.

zł	Stan czynny	zł	Stan bierny
Kasa	533,10	Udziały	4 412,—
Pożyczki na weksle	4 360,—	Fundusz zasobowy	17,—
„ na rewersy	1 477,60	Fund. bud. wł. domu	34,—
Sumy przechodnie	72,—	Wkłady	1 563,—
		Sumy przechodnie	123,—
		Ods. pobr. za okr. nast.	149,11
		Zysk	144,59
	<u>6 442,70</u>		<u>6 442,70</u>

Bilans powyższy przyjęty i zatwierdzony został przez Walne Zgromadzenie członków w dniu 22 czerwca 1925 roku. Zysk podzielono: na fundusz zasobowy zł 15,— i do r-ku strat i zysków na okres następny zł 129,59.

Robotniczy Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Łodzi.
W. Wanatowski. W. Ciołek.

Kaszę gryczaną
(hreczaną)

pierwszej jakości od 100 kg. wzwyż
oraz wagonowo dostarcza

Pierwsza Parowa Krupiarnia

„Zgoda“ pow. zarejestrowana spółdzielnia z ogr. odp.
Zbaraż (Małopolska)

Na Roln -Przemysł.-Rzemieślniczej Wystawie w Gnieźnie
WIELKOPOLSKA WYTWÓRNIA CHEMICZNA
Tow. Akc. w Poznaniu.

otrzymała **ZŁOTY MEDAL** za swoje wyroby marki „BLASK“, które dzięki swym zaletom pomyślnie wypierają zagraniczne wyroby, jak to „Persil“ „Konik“ „Salve“ „Elasto“ „Daol“ itd.

DR. TADEUSZ CHYLINSKI.

O Spółkach rzemieślniczych

Książka wyszła świeżo jako odbitka z „Poradnika dla Spółek“. Wydawnictwo bardzo aktualne i powinno się znaleźć zarówno w spółdzielniach jak i w ręku każdego rzemieślnika. Cena za egzemplarz **75 groszy**. Spółdzielniom udzielamy **20% rabatu**.

SPÓŁDZ. WYDAWN. U. Z. S z odpow. udział. w Poznaniu
Poznań, Plac Wolności nr. 18

Do skompletowania

potrzebne nam są:

Poradnik Spółdzielni, rok 1923, nr. 1—12
„ „ „ 1925, nr. 1, 2, 3, 6, 7

Zgłoszenia wraz z podaniem ceny prosimy skierować pod następującym adresem:

Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S.
z odp. udz. w Poznaniu
Poznań, Pl. Wolności 18.

Znana nasza:

AGENDA
DLA HANDLU I PRZEMYSŁU

NA ROK 1926

wyszła z druku!

Jest to w ścisłym tego słowa znaczeniu

NOTATNIK

na każdy dzień roku, z $\frac{1}{2}$ wzgl. $\frac{1}{4}$ stronnemi polami do notatek, weksli i t. p. Papier kancelaryjny, oprawa trwała i elegancka, wykonanie pierwszorzędne.

Nieczędne dla: { Instytucyj finansowych | Fabrykantów
Kupców | Hotelistów
Przemysłowców | Adwokatów
etc.

Do nabycia we wszystkich składach papieru, księgarniach i t. p

„POL“ POLSKA FABRYKA
WYROBÓW PAPIEROWYCH T.zo.p.
POZNAŃ, GROBLA 14. TEL. 32 61 i 32 64.

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego nr. 1.

Telefon 3667

Telefon 3667

„POWIERNIK“

Spółka rew. powiernicza
THIEL & MARGINIAK

Dyplomowani i zaprzysiężeni rzeczoznawcy wykonuje swoją działalność w następujących gałęziach:

- I. Książkowość] bankowa, spółdzielcza, kupiecko-przemysłowa.
- II. Książkowość dla majątków ziemskich z własnym wydawnictwem rejestrów.
- III. Oddział podatkowy — deklaracje, reklamacje, zastępstwo.
- IV. Rewizje ksiąg i kasowości w instytucjach i przedsiębiorstwach komunalno-państwowych.
- V. Administracje spadkowe, przeprowadzanie likwidacji, akordów, zamiany, prywatnych przedsiębiorstw i inne czynności powiernicze.

Rzeczoznawstwo, organizacje, stałe nadzory i rewizje przygodne przez przysiężnych rewizorów.

Bezwzględna dyskrecja zapewniona. — Honorarium niskie według umowy.

Agendy dla Handlu
i Przemysłu - - - po zł 4,—

Kalendarze terminowe po zł 1,50

i terminarze handlowe po zł 3,—

na rok 1926

poleca

Spółdzielnia Wydawnicza
Unji Związków Spółdzielczych

z odp. udz. w Poznaniu

Poznań, plac Wolności 18.

Telefon 3489.

Telefon 3489.

Centrala Rolników Sp. Akc.

Hurtownia „Rolników“ Spółdzielni Rolniczo-Handlowych

należących do

Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych T. z.

w POZNANIU, Plac Wolności 17

Oddziały:

w Toruniu, ulica Szeroka 18,

w Włocławku, ulica Ogrodowa 2,

w Gdańsku, Langermarkt 15,

Przedstawicielstwo w Katowicach, ulica Marjacka 13,

załatwiają wszelkie transakcje, wchodzące w zakres handlu ziemio-
płodami, paszami, nawozami sztucznymi, opałem i t. p. za pośrednic-
twem Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, pod nazwą „R o l n i k“,
w Wielkopolsce, na Pomorzu, Kujawach i Górnym Śląsku.

„Rolniki“

kupują od ziemian i gospodarzy: zboża wszelkiego rodzaju,
ziemniaki i wszystkie inne ziemiopłody,

dostarczają na specjalnie dogodnych dla rolnictwa warunkach,
za gotówkę, na kredyt lub na zamianę: nawozy sztuczne,
paszę, opał i inne artykuły, potrzebne rolnictwu.

Od dokonanych zakupów i sprzedaży udzielają członkom w końcu
roku dopłat względnie zwrotów.

Związkowa Centrala Maszyn

Poznań, Wjazdowa 9.

Adres telegr.: Cemata.

Telefon 22 80 i 22 89.

Maszyny
i
narzędzia rolnicze.

...

Największa w Zachodniej
Polsce składnica
części rezer-
wowych.

Wyłączne prawo sprzedaży:

wyrobów fabryk: Tow. Akc. H. Cegielski
światowej sławy { oryg. szwedzkich wirówek „Baltic“
                              { maszyn żniwnych Massey-Harris.